

บทที่ 8

สหพันธสาธารณรัฐสังคมนิยม ยูโกสลาเวีย (The Socialist Federative Republic of Yugoslavia)

1. วัตถุประสงค์

หลังจากจบบทเรียนนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถปฏิบัติดังนี้

- 1.1 อธิบายถึงทำเลที่ตั้ง และขนาดของประเทศยูโกสลาเวียได้
- 1.2 สรุปถึงวิวัฒนาการกำเนิดประเทศ การรวมตัวเข้าเป็นสหพันธสาธารณรัฐ และภูมิภาคปกครองตนเองได้
- 1.3 อธิบายถึงลักษณะภูมิลักษณะธรรมชาติและภูมิอากาศในภูมิภาคต่าง ๆ ได้
- 1.4 อธิบายถึงลักษณะและบ่งชี้ถึงคุณสมบัติของดิน พืชพันธุ์ธรรมชาติ และกิจกรรมทางการเกษตรได้
- 1.5 ระบุประเภททรัพยากรแร่ธาตุอันเป็นปัจจัยสำคัญในกิจกรรมอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ได้
- 1.6 อธิบายถึงประชากรและชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งได้ตั้งถิ่นฐานและรวมตัวเข้าเป็นสหพันธสาธารณรัฐได้
- 1.7 อธิบายถึงระบบการคมนาคมและการขนส่งภายในประเทศและระหว่างประเทศอันเป็นปัจจัยอันสำคัญในกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของประเทศได้
- 1.8 อธิบายถึงความสัมพันธ์ของการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศสังคมนิยมยุโรปและโดยเฉพาะกับประเทศที่กำลังพัฒนาได้

- 1.9 อธิบายถึงการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในด้านอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรมภายหลังจากที่ประเทศยูโกสลาเวียได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมโซเวียตได้
- 1.10 วิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของยูโกสลาเวียในระบบสังคมนิยมแบบโซเวียตและเปรียบเทียบกับระบบสังคมนิยมแบบให้ตลาดเป็นผู้กำหนดราคา (Market Socialism) ว่ามีผลดีและผลเสียในแต่ละระบบเศรษฐกิจได้
- 1.11 อธิบายความหมายของศัพท์ในบทเรียนนี้ได้อย่างน้อย 10 คำ

2. เนื้อหาสำคัญ

2.1 ที่ตั้งและขนาด

ประเทศยูโกสลาเวียมีชื่อทางการคือ The Socialist Federative Republic of Yugoslavia และเป็นประเทศในกลุ่มสังคมนิยมแบบบังคับอีกประเทศหนึ่ง ยูโกสลาเวียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศคาบสมุทรบอลข่าน มีพื้นที่ประมาณ 98,766 ตารางไมล์ หรือประมาณ 256,000 ตารางกิโลเมตร ยูโกสลาเวียมีความยาวซึ่งนับจากตะวันตกเฉียงเหนือไปจนจดตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทาง 950 กิโลเมตร และมีความกว้างของประเทศซึ่งส่วนใหญ่ครอบคลุมบริเวณส่วนใหญ่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของคาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งมีความกว้างประมาณ 400 กิโลเมตร และพื้นที่มากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์อยู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรและถูกแบ่งโดยแม่น้ำสำคัญคือ Sava และแม่น้ำ Danube เมื่อเปรียบเทียบประเทศในกลุ่มที่มีแม่น้ำดานูปไหลผ่าน ประเทศยูโกสลาเวียจะมีประเทศเพื่อนบ้านทางตะวันตกเฉียงเหนือคือประเทศออสเตรีย ทางทิศเหนือคือประเทศฮังการีทางตะวันออกคือ โรมาเนีย และด้านตะวันออกเฉียงใต้คือประเทศบัลแกเรีย และในฐานะที่ตั้งกลุ่มประเทศเมดิเตอร์เรเนียนประเทศเพื่อนบ้านทางทิศตะวันตกคืออิตาลี และทางใต้ของยูโกสลาเวีย คือประเทศอัลบาเนียและกรีซ

2.2 กำเนิดประเทศและภูมิภาคการปกครอง

ยูโกสลาเวีย ซึ่งมีกำเนิดมาจากการแบ่งประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของยูโกสลาเวียก็เช่นเดียวกับโรมาเนีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือ เป็นดินแดนที่มีการสงครามและการรบที่รุนแรงขมขื่นระหว่างประเทศออสเตรีย (ภายหลังแบ่งเป็นประเทศออสเตรีย-ฮังการี) และประเทศตุรกี ยูโกสลาเวียมีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่สำคัญยิ่งทางด้านยุทธศาสตร์ และการเศรษฐกิจของภูมิภาค

ตะวันออกเฉียงใต้ของยุโรป ในสมัยกลางศตวรรษที่ 15 จนถึงปลายศตวรรษที่ 19 นั้น ภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้และตอนกลางของยูโกสลาเวียในปัจจุบันเคยอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน (Ottoman Empire) ส่วนทางภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือเคยอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักร Hapsburgs จนกระทั่งปีพ.ศ. 2461

หลายศตวรรษที่ผ่านมาชาวสลาฟ (Slavs) ภาคใต้ได้พยายามต่อสู้เพื่ออิสรภาพตลอดมา ต่อมาเมื่ออำนาจของตุรกีเสื่อมลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งปลายศตวรรษที่ 18 กองทัพตุรกีแพ้สงครามแก่รัสเซียและในตอนต้นศตวรรษที่ 19 ภูมิภาคชนเผ่าสลาฟภาคใต้ได้มีอำนาจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น (ดังเช่น เซอร์เบีย ซึ่งมีอิทธิพลในปีพ.ศ. 2373) เซอร์เบียและมอนเตเนโกรเป็นรัฐอิสระเพียงสองแห่ง ภายหลังจากที่รัสเซียทำสงครามในระหว่างปีพ.ศ. 2420-2421 และชนะตุรกีในที่สุด บอสเนียและเซอร์เบียก็เป็นที่รู้จักกันดีเช่นกัน แต่ในปีพ.ศ. 2451 ได้ถูกผนวกเข้ารวมกับบอสเนีย-ฮังการีส่วนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเซอร์เบียและมาเซโดเนียยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของตุรกีจนกระทั่งปี พ.ศ. 2456 จึงเป็นอิสระโดยผลของการสงครามบอลข่านครั้งแรก (The First Balkan War) ซึ่งชาวสลาฟได้เป็นอิสระจากชาวตุรกี

แคว้น Slovenia, Croatia, Vojvodina, Bosnia และ Herzegovina ได้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร Austro Hungarian Empire จนกระทั่งเมื่อแพ้สงครามในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2461 แคว้น Serbia, Croatia และ Slovenia ได้รวมกันตั้งเป็นประเทศ และได้ประกาศ ตั้งชื่อประเทศยูโกสลาเวียในปีพ.ศ. 2472 ในขณะที่ประเทศประกอบด้วยแคว้นสโลวีเนีย เซอร์เบีย โครเอเชีย บอสเนียและเซอร์เบีย มอนเตเนโกร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมาเซโดเนีย (เฉพาะ Vardar Macedonia) ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวยูโกสลาเวียได้ต่อสู้กับนาซีเยอรมัน และฟาสซิสต์อิตาลี และประสบชัยชนะ ดังนั้นแผ่นดินของชาวสลาฟภาคใต้ (ได้แก่ Julian Kraijna, The Istra Peninsula และบางส่วนของชาวฝั่งดัลมาเทีย) ได้มารวมกับประเทศยูโกสลาเวีย

ปัจจุบันนี้ประเทศยูโกสลาเวียจัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 สาธารณรัฐ ดังนี้

1. Bosnia and Hercegovina
2. Montenegro
3. Croatia
4. Macedonia
5. Serbia และ
6. Slovenia

เมืองหลวง ชื่อ Belgrade ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำดานูบ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข หน่วยเงินตราเรียก دينار (Dinar)

2.3 ประชากร

ส่วนมากเป็นเชื้อชาติ Serbs, Croats, Slovenes ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากพวก Slav ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในแหลมบอลข่านราวต้น พ.ศ. 1143 มีพวก Macedonians, Montenegrins, Hungarians, Albanians, Moslem, Germany, Bulgarians, และ Italian ในปีพ.ศ. 2530 มีประชากรชาวยูโกสลาเวียทั้งหมดประมาณ 23.4 ล้านคน

ประชากรตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่นที่สุดและเป็นแหล่งพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลหลังเทือกเขาไดนาริกแอลป์ ซึ่งมีความยาวตามชายฝั่งทะเลมีระยะทางถึง 600 กิโลเมตรบริเวณนั้นคือแหล่งที่ราบภาคกลาง ซึ่งมีถนนสำคัญหลายสายผ่านจากยุโรปภาคกลางไปยังฝั่งเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกและต่อไปยังตะวันออกกลาง และยูโกสลาเวียก็อยู่ห่างจากทะเลเอเดรียติกเพียง 60 กิโลเมตรเท่านั้นแต่ก็มีเส้นทางถนนไปสู่ชายฝั่งทะเลโดยสะดวกโดยผ่านประเทศกรีซที่เมืองท่า Saloniki และในแหล่งที่ราบลุ่มแม่น้ำดานูบนั้นก็เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งจากกรุงเบลเกรดและไซเปียไปยังอ่าวของทะเลดำ ส่วนเมืองท่าทางทะเลอาเดรียติกตอนเหนือที่โดดเด่นอย่างยิ่งเมือง Rijeka และ Koper ก็เป็นหนทางหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและสะดวกในการออกทางทะเลสำหรับประเทศออสเตรีย ฮังการี และเชโกสโลวาเกีย

ถึงแม้ชายแดนของประเทศยูโกสลาเวียส่วนใหญ่ล้อมรอบด้วยเทือกเขาแต่ก็มีช่องทางผ่านไปยังฝั่งทะเลและประเทศเพื่อนบ้านโดยสะดวก และทางทิศเหนือของประเทศประกอบด้วยที่ราบใหญ่ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศจึงมีปัจจัยที่ต้องผูกพันอย่างแน่นแฟ้นต่อมิตรประเทศเพื่อนบ้าน

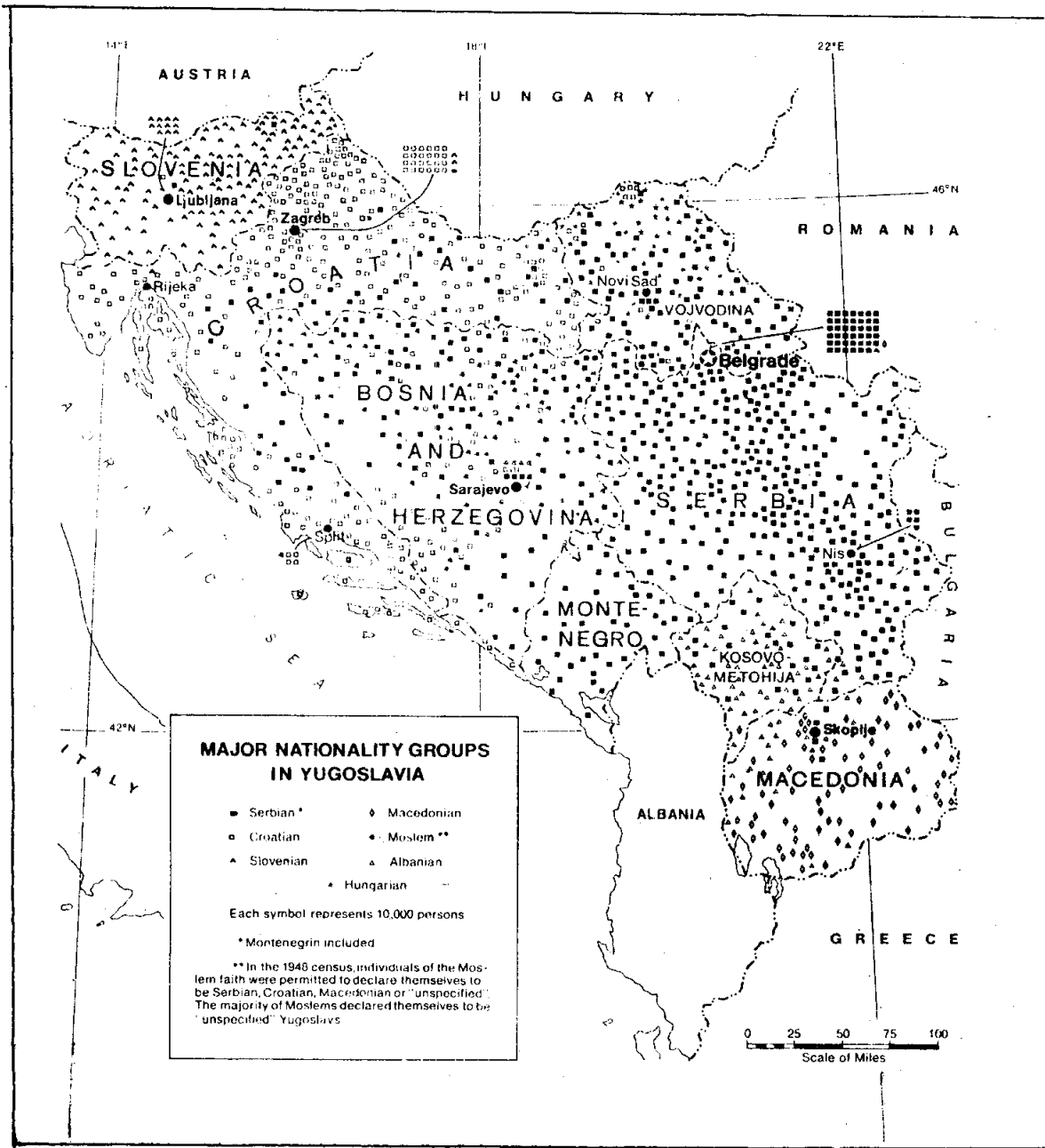
2.4 ลักษณะโครงสร้างของยูโกสลาเวีย

ยูโกสลาเวียมีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกันมาก ภูมิอากาศและโครงสร้างทางธรณีวิทยาจึงแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น ยูโกสลาเวียจึงแบ่งโครงสร้างตามภูมิลักษณะวรรณาได้ 5 ภูมิภาคด้วยกัน คือ

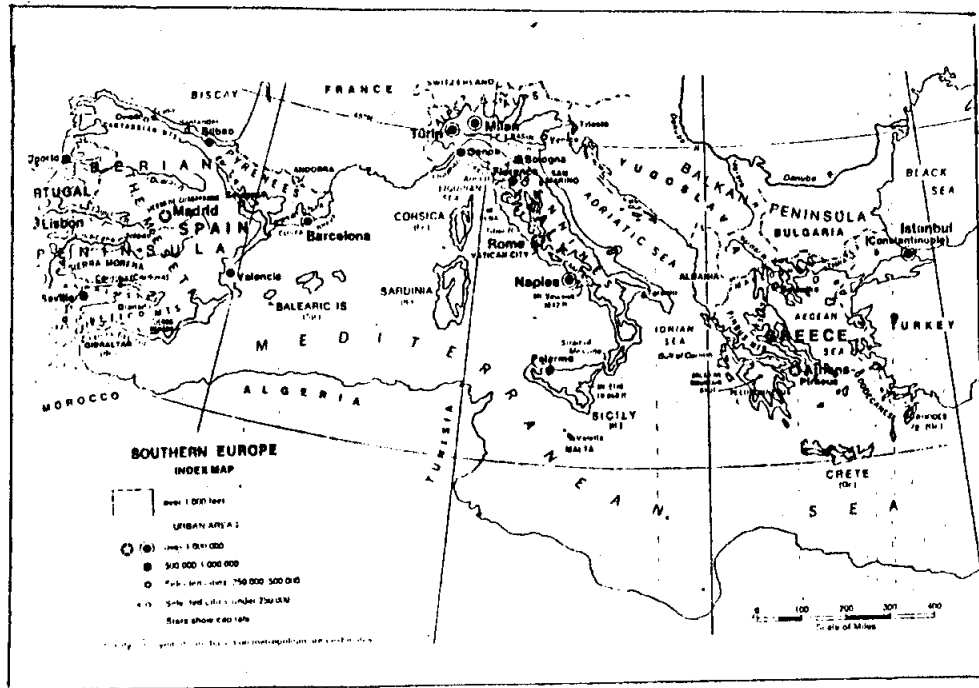
1. หุบเขาใหญ่ (Great Valley) ภาคตะวันออกเฉียงใต้
2. ที่ราบใหญ่ (Great Plain) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศ
3. เขตที่ราบแคบ ๆ ซิงเขา (Slovene Alps) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ
4. เขตภูเขาภาคตะวันตก (Dinaric Western Mountains) และ
5. เขตที่ราบแคบ ๆ ชายฝั่งดัลมาเทีย (Dalmatia)

ซึ่งจะได้อธิบายโดยละเอียด ดังต่อไปนี้

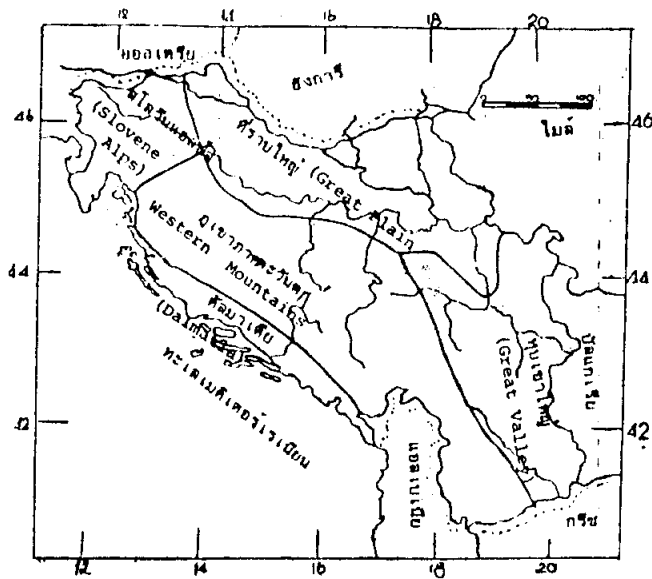
SOURCE: Based on *Stanovništvo Po Narodnosti (Population by Ethnic Nationality)*, Volume IX, Belgrade, 1954. (Final results of the population census of March 15, 1948.) The map below has been redrawn from a map in George W. Hofman and Fred Warner Neal, *Yugoslavia and the New Communism* (New York: Twentieth Century Fund, 1962), p. 30. By permission of the authors and the Twentieth Century Fund. Names in the largest type denote the six socialist republics that comprise the Socialist Federal Republic of Yugoslavia. The Vojvodina and Kosovo-Metohija (Kosmet) are "autonomous regions" attached to Serbia.

รูป 8.1 ภาพแสดงชาติพันธุ์กลุ่มสำคัญในประเทศยูโกสลาเวีย

รูป 8.2 : แผนที่แสดงกลุ่มประเทศยุโรปใต้

รูป 8.3 : ลักษณะโครงสร้างและภูมิประเทศของยูโกสลาเวีย

Source : Hubbard, George D., The Geography of Europe, P. 744

1. **เขตหุบเขาใหญ่ (GREAT VALLEY)** เป็นที่ราบพื้นที่สามเหลี่ยมอันกว้างใหญ่ ตั้งแต่กรุงเบลเกรดลงไปทางใต้จนถึงเขต Monastia และตะวันออกเฉียงใต้ถึงกรุง Drama ในประเทศกรีซ มีพื้นที่กว้างใหญ่ติดต่อกับที่ราบ Morava และ Vardar ที่อกเขาทางด้านตะวันออกของแหลมบอลข่าน ยาวลงมาทางใต้ จาก The Iron Gate และที่อกเขาตัวเองเป็นเส้นกั้นพรมแดนด้านตะวันออก เอกลักษณ์ของ เกรต แวลลี นั้นไม่เฉพาะแต่ลักษณะทางภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่มีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ และการค้าด้วย บริเวณที่ราบโมราวาเคยเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมของพวกเซอร์บ ที่ดินได้รับการปรับปรุงเป็นแหล่งเพาะปลูก ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ยังอุดมไปด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ หลายชนิด และป่าไม้ซึ่งพวกโรมัน และเตอร์กเคยได้ใช้ประโยชน์มาก ยังเป็นเส้นทางติดต่อระหว่าง ยุโรปกลางกับตะวันออกไกลอีกด้วย มีถนนซึ่งสร้างขึ้นในสมัยโรมัน 2 สาย ผ่านที่ราบเกรต แวลลี นี้และยังมีโครงการจะเปิดเป็นเส้นทางระหว่าง Berlin-Bagdad และจากลอนดอนถึงอิสตันบูลและเอเธนส์ ถนนโรมันสายหนึ่งจากฝั่งทะเลอาเดรียติก ผ่านภูเขาไดนาริก ไปยังที่ราบอียิป ที่ในริบาชาร์และไปทางตะวันออกผ่านโมราวา อีกสายหนึ่งจากอัลบาเนียไปสู่ Via Egnatia โดยผ่านโมนาสเตียสายตะวันออกไปยัง Salonika

ที่ราบเดียโกนอล (Diagonal Furrow) เป็นที่ราบแห่งหนึ่งในเกรต แวลลี แยกจากที่ราบชื่อ โมราวา วาร์อาร์ทีนิช วกไปทางตะวันออกจดอิสตันบูล ส่วนที่ราบรูเมเนียมีอาณาเขตจาก Nish ลงไปทาง Timok ถึงแม่น้ำดานูบ และอีกแห่งหนึ่งจากเซอร์เบียโมราวาริไปสู่เมืองท่าในแดลมาเตีย ผ่านแม่น้ำดวีนาสู่ Sarajevo และไปทางใต้ถึงรากูซาและอ่าวแคตตาโร แม่น้ำดานูบ ทะเลดำ ทะเลเอีเจียนมีความสำคัญในด้านการค้าของเกรต แวลลีมาก

ใน Great Valley ซึ่งเป็นหุบเขาที่เกิดจากแรงภายในหินตามภูเขาต่าง ๆ ผุ ถูกเซาะกร่อนมีส่วนทำให้ทะเลตื้นเขินขึ้นมาก และเป็นแหล่งเกษตรกรรม ซึ่งเป็นที่อุดมสมบูรณ์ในบริเวณนี้ มีเมืองสำคัญหลายเมือง เช่น Kosovo, Shlip และ Skopje

แร่ต่าง ๆ มีอุดมสมบูรณ์ในหุบเขา Timok คือตะกั่ว สังกะสี ทองแดง อะลูมิเนียม แอนติโมนี โครเมียม และเหล็ก

2. **เขตที่ราบใหญ่ (Great Plains)** เป็นแหล่งผลิตอาหาร (ทางการเกษตร) ที่สำคัญที่สุดของประเทศพื้นที่โดยทั่วไปเป็นดินตะกอน ช้างล่างเป็นหินซิสต์ (Schists) หินแกรนิต (Granites) และหินปูน (Limestones) ในฤดูหนาวอากาศหนาวมาก และฤดูร้อนอากาศร้อนจัด แต่ก็ทำการเพาะปลูกได้อย่างดี เนื่องจากเป็นที่ต่ำ และฝนตกเพียงพอ Chernozem, Loessal soil เป็นดินที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าวโพดมาก ซึ่งมีไร่ข้าวโพดกว้างขวางมาก สันทรายและที่อกเขาหินปูนเป็นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกองุ่นอย่างยิ่ง ในแม่น้ำก็มีปลาชุกชุมมาก

ที่ราบใหญ่เกรตเพลนนี้ เป็นที่ราบลุ่มของแม่น้ำหลายสายไหลมาบรรจบกันภายในประเทศ ได้แก่แม่น้ำ Sava, Drava, Danube และแม่น้ำ Tisza ซึ่งปรากฏเป็นที่ราบอันมีพื้นที่กว้างใหญ่มาก

ที่ราบต่ำริมแม่น้ำได้มีการป้องกันน้ำท่วม แต่ก็ยังแก้ไขได้บางแห่ง และพยายามนำน้ำไปใช้ทางเกษตร แม่น้ำต่างๆ ยังสำคัญในการเดินเรือภายในประเทศด้วยคลองสามสายสำหรับการเดินเรือ คือ Francis, Joseph และ Bega

ที่ราบเป็นแหล่งที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดของประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และบริเวณนี้ยังเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญประมาณ 1/3 ของประเทศ ไม่มีแร่ น้ำมัน หรือ ป่าไม้ ไม้ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงและในการก่อสร้างได้มาจากภูเขาทางใต้

- Subotica เป็นเมืองที่อยู่ห่างออกไปทางเหนือ เป็นเมืองเกษตรและค้าขาย ผลิตผลจากหัตถกรรม

Zagreb อยู่บนฝั่งแม่น้ำ Sava ทางตะวันตกของที่ราบ Great Plains นี้ และใกล้กับเชิงเขา เป็นชุมทางรถยนต์และรถไฟ เป็นศูนย์กลางการค้า อุตสาหกรรม และธนาคาร

- Belgrade เป็นที่ตั้งของ White Castle คำว่า Belgrade ภาษา Slavic แปลว่าปราสาทขาว ตั้งอยู่ตรงที่แม่น้ำดานูบ (Danube) ไหลมาบรรจบกัน ซึ่งอยู่บนคาบสมุทร Promontory หรือ Kamenjak ที่ประกอบด้วยหินยุค Cretaceous เป็นพวกหินอัคนี

Belgrade ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำ Morava แต่ไม่เหมาะสำหรับการค้าหนัก

3. Slovene Alps เป็นที่ราบเล็ก ๆ และแคบทางตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นที่อยู่ของชาวสลาฟจากทางใต้ ที่ราบส่วนนี้ติดต่อกับภูเขา Alps ซึ่งเป็นต้นแม่น้ำ Sava ทางด้านตะวันตกมี Glacia และลำธารมีภูเขาสูงประมาณ 2,000 ฟุต ประกอบด้วย หินปูน และลักษณะภูมิประเทศครึ่งหนึ่งทางตะวันตกประกอบด้วยหินปูน ส่วนทางด้านตะวันออกประกอบด้วยดิน Podzolic Soils

ป่า ไอล์ค บีช เซสนัท และปาสสน มีอยู่ทั่วไปตามเชิงเขา Slovene Alps ยังส่งไม้แปรรูปออกขายต่างประเทศ เช่นส่งไป Susak, Trieste และ Fiume และยังเป็นแหล่งแร่ที่สำคัญที่ถ่านหิน เหล็ก ตะกั่ว สังกะสี และพลวง

4. เขตภูเขาภาคตะวันตก (Dinaric Mountain Region) เป็นอีกแห่งหนึ่งที่อยู่ติดกับภูเขาแอลป์ส ภูเขานี้มีหุบเขาที่กว้างใหญ่ภูเขาสูง พื้นที่โดยทั่วไปเหมือนคลื่น สูงกว่าระดับน้ำทะเล ถึง 8,000 ฟุต เมืองต่างๆ บริเวณภูเขาคือ บอสเนีย, เฮอเซอร์โกวีนา และมอนเตเนโกร มีภูเขาเป็นเส้นกั้นระหว่างเดลมาเตีย และทะเลเอเดรียติก ด้านเหนือเป็นแม่น้ำโมราวาและดานูบ อีกด้านหนึ่ง แต่ไม่สูงมากนัก

ประชาชนต้องเก็บน้ำฝนไว้ดื่มและใช้ตลอดปี แม้จะมีฝนตก 60-180 นิ้ว เทือกเขาเหล่านี้ติดต่อกันมาจากทางตะวันออก

บริเวณที่ราบสูงเป็นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมาจากหุบเขาต่างๆ ในฤดูใบไม้ผลิ ไม้ในป่าแห่งนี้เป็นสินค้าสำคัญของยุโรป ตามหุบเขาเป็นแหล่งเกษตรกรรมและมีประชากรหนาแน่น ซึ่งส่วนมากประกอบอาชีพอุตสาหกรรมเล็กๆ เช่น งานหนัง เครื่องชนสัตว์ ฯลฯ

ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจาก แร่ ได้แก่เกลือ ส่วนแร่ได้แก่ เหล็ก ทองแดง ทอง เงิน ตะกั่ว และสังกะสี มีอยู่ทั่วไปตามหุบเขาต่างๆ

5. Dalmatia ชายฝั่งทะเลยาวเหยียดประกอบด้วยหมู่เกาะ อ่าวมีหินโสโครกอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะชายฝั่ง มีแม่น้ำเล็กๆ สั้นๆ บริเวณปากแม่น้ำเป็นดินอุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกมาก นอกจากตามปากแม่น้ำแล้วยังปลูกตามที่ลาดเชิงเขา ฝนตกเฉลี่ย 40-60 นิ้วต่อปี อากาศแบบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน พืชผลต่างๆ ซึ่งคล้ายกับที่ปลูกแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน หรือบริเวณอื่นที่มีอากาศแบบเดียวกัน คนในเมืองเฮอเซโกวีนา ซึ่งอาศัยอยู่ทั่วไปตามที่ราบ มีลักษณะคล้ายคนในแถบเมดิเตอร์เรเนียนมากกว่าบริเวณอื่น ๆ

ในยูโกสลาเวียมีเกาะ 60 เกาะ และเกาะเล็กๆ อีก 62 เกาะ ซึ่งล้วนแต่มีคนอาศัยอยู่

Cattaro (Kotor) มีท่าเรือใหญ่เป็นท่าเรือสำคัญของประเทศ มีกำแพงยาวเหยียดตามเนินเขาไปจรดปราสาทและรอบๆ เมือง มีฐานทัพเรือ มีทางรถไฟเลียบชายฝั่งไปยัง Dubrovnik (Ragusa Valley) และ Sarajevo เมืองท่าเรือที่สำคัญที่สุด คือ Sprit และ Spalato ฝั่งทะเลเดลดมาเตีย มีความสวยงามมากเป็นที่สนใจของจิตรกรยุโรป และนักท่องเที่ยวทั่วไป จึงมีพระราชวังและป้อมปราการของกษัตริย์ และคนชั้นสูงมากมายอยู่ทั่วไป เมืองเหล่านี้มีบ้านพักตากอากาศอยู่ตามเนินเขากระจายทั่วไป

2.5 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศส่วนใหญ่ของยูโกสลาเวียเป็นแบบภาคพื้นทวีปปานกลาง มีบางส่วนของประเทศและชายฝั่งทะเลแคบๆ ด้านตะวันตก และแอ่งที่ราบตอนกลางจนจรด Vardar จะมีภูมิอากาศกึ่งทรอปิค-เมดิเตอร์เรเนียน

เนื่องจากแนวที่ราบสูงไดนาริก แนวเทือกเขามาเซโดเนียและเทือกเขาจูเลียนแอลป์ มีอิทธิพลอย่างมาก ก่อให้เกิดภูมิอากาศประจำถิ่นแบบ Microclimate อย่างไรก็ดีตามในฤดูหนาว แนวเทือกเขาเหล่านี้ช่วยกั้นมวลอากาศหนาวจากกลางทวีป ซึ่งครอบคลุมจากภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือมาสู่ลุ่มที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง แต่ไม่ผ่านออกไปแถบชายฝั่งทะเล ในขณะที่เดียวกันอากาศอุ่นและชื้นจากด้านตะวันตกจะไหลเข้าสู่ภูมิภาคภายในประเทศ ปริมาณ

น้ำฝนและความชื้นนั้นทางตะวันตกของประเทศจะได้รับน้อยกว่าด้านตะวันออก และในภูมิภาคของยูโกสลาเวียจะมีภูมิภาคประจำถิ่นตามปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้คือ

2.5.1 บริเวณที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง (The Central Danubian Lowland) ภูมิภาคนี้มีลักษณะภาคพื้นทวีป ฤดูร้อนอากาศร้อนจัดและแห้งแล้ง ในฤดูหนาวค่อนข้างหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยในเดือนกรกฎาคม ประมาณ 20° ถึง 22° และอุณหภูมิในเดือนมกราคมลดลง ประมาณ $0-2^{\circ}$ ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยต่อปีทางภาคตะวันตกของภูมิภาคนี้ประมาณ 800-1,000 มิลลิเมตร ส่วนทางด้านตะวันออก ประมาณ 500-700 มิลลิเมตร ปกติปริมาณฝนจะตกชุกในตอนต้นฤดูร้อน และมีบ่อยครั้งที่ฝนแล้ง

2.5.2 บริเวณเขตภูเขาภาคตะวันตก ในฤดูร้อนและฤดูหนาวอุณหภูมิก่อนข้างต่ำกว่าและมีฝนตกชุกกว่าในภูมิภาคที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง บริเวณด้านตะวันตกซึ่งเป็นแนวผาชันของเทือกเขาจูเลียสแอลป์และเทือกเขาไดนาริก คาร์สต์ ปรากฏว่ามีฝนตกโดยเฉลี่ยประมาณ 2,000-3,000 มิลลิเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยต่อปีทางบริเวณเขตภูเขาภาคตะวันตกต่อเนื่องไปจนจดอ่าว Kotor ซึ่งมีสถิติว่าบางปีมีฝนตกชุกสูงถึง 5,000 มิลลิเมตร

2.5.3 บริเวณชายฝั่งทะเลอาเดรียติก ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง มีฤดูหนาวสั้น มีอากาศค่อนข้างอบอุ่นและมีความชื้นสูง อุณหภูมิโดยเฉลี่ยในเดือนกรกฎาคม ประมาณ $24-26^{\circ}$ และอุณหภูมิในเดือนมกราคมต่ำลงประมาณ $5-7^{\circ}$ (ส่วนบริเวณภาคใต้ อุณหภูมิสูงขึ้น คือประมาณ $8-9^{\circ}$) ในบริเวณนี้มีปริมาณน้ำฝนตกโดยเฉลี่ย 800-1,400 มิลลิเมตรต่อปี โดยเฉพาะในฤดูหนาวและฤดูใบไม้ร่วง ภาคนี้มีอากาศค่อนข้างอบอุ่นและความชื้นมาก และในบริเวณนี้ปราศจากน้ำค้างแข็งในฤดูหนาว ซึ่งสามารถมีพืชพรรณกิ่งเมืองร้อนขึ้นเจริญงอกงามได้

2.5.4 บริเวณมาเซโดเนีย ตรงแอ่งลุ่มน้ำวาร์ดาร์ซึ่งอยู่ติดกับทะเลเอเจียน ในฤดูร้อนอากาศร้อนจัด และในฤดูหนาวค่อนข้างอบอุ่น มีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยปีละ 450-550 มิลลิเมตร และในฤดูใบไม้ร่วงบางครั้งต้องอาศัยน้ำใช้จากเขื่อน

2.6 ระบบน้ำและพลังน้ำ

เนื่องจากภูมิภาคภูเขาตะวันตกเป็นบริเวณที่มีปริมาณน้ำฝนมากและฝนตกชุก จึงเป็นต้นแม่น้ำหลายสายในยูโกสลาเวีย บริเวณที่ได้รับน้ำฝนปริมาณมากที่สุดได้แก่เทือกเขาไดนาริก คาร์สต์ ซึ่งเป็นต้นแม่น้ำเพียง 2-3 สายเท่านั้น จึงเป็นบริเวณที่มีน้ำได้ดินอย่างอุดมสมบูรณ์ ได้มีการสร้างเขื่อนกั้นน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าหลายแห่ง โดยเฉพาะบนแม่น้ำ Drina

กระแสไฟฟ้าซึ่งผลิตโดยพลังน้ำในยูโกสลาเวีย นับว่าผลิตได้มากที่สุดแห่งหนึ่งในยุโรป ประมาณ 15-17 ล้านกิโลวัตต์ต่อปี และได้มีการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ามากในแคว้น บอสเนีย เฮอร์เซโกวีนาและสโลวีเนีย

แม่น้ำในที่ราบภาคเหนือของประเทศซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่ ๆ เท่านั้น สามารถใช้ในการเดินเรือได้ ดังเช่นแม่น้ำดานูบและสาขาใหญ่ที่สำคัญ คือ แม่น้ำทิสซา ซาวา และดราวา แม่น้ำดานูบ ไหลผ่านยูโกสลาเวียมีระยะทางถึง 590 กิโลเมตร (แม่น้ำดานูบเป็นพรมแดนระหว่างยูโกสลาเวียและโรมาเนีย มีระยะทางถึง 230 กิโลเมตร) แต่แม่น้ำสายยาวที่สุดของประเทศคือแม่น้ำซาวา

มีทะเลสาบหลายแห่งในประเทศ ทะเลสาบขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ติดกับชายแดนประเทศ อัลบาเนียและกรีซ ได้แก่ทะเลสาบ Scutari, Ohrid, Prespa และ Dojran เป็นทะเลสาบซึ่งใช้ในการคมนาคมขนส่งได้ มีการจับปลา และเป็นแหล่งสำรองน้ำเพื่อการบริโภค ทะเลสาบเดรียติก เป็นทะเลที่สำคัญที่สุดในการคมนาคมขนส่งและแหล่งการประมง

2.7 ดินและพืชพรรณธรรมชาติ

ประเภทของดินและพืชพรรณธรรมชาติจะแตกต่างกันมาก ในทุ่งหญ้าสเตปป์ด้าน ตะวันออกและป่าทุ่งหญ้าสเตปป์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบต่ำดานูบตอนกลาง และเป็นบริเวณ ที่มีดินดำที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนทางตะวันตกและบริเวณเนินเขาและเทือกเขาต่ำแถบรัฐบอสเนีย และเมืองสุมาดิจา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งตอนกลางของสาธารณรัฐเซอร์เบีย ป่าดินสีน้ำตาลจะพบ ในบริเวณป่าไผ่ ในภูมิภาคอันกว้างขวาง โดยเฉพาะแถบเทือกเขาของรัฐเซอร์เบีย มาเซโดเนีย และบอสเนียตอนเหนือ เป็นบริเวณป่าไม้บนเทือกเขา มีดินสีน้ำตาลในแถบป่าบีช และในบริเวณ ป่าไม้บนเทือกเขามีดินฮิวมัส-คาร์บอนเนต ในบริเวณป่าที่เปลี่ยนแปลงและต่อเนื่องระหว่าง ป่าบีชและป่าไม้ผลัดใบ ส่วนบริเวณชายฝั่งเทือกเขาไดนาริก คาร์สต์ และแถบชายฝั่งอาเดรียติก ซึ่งมีดินสีแดงและเป็นแหล่งหินปูน ถัดจากบริเวณนี้ไปเป็นเชิงเขาลาดชันและที่ราบสูง แถบนี้ เต็มไปด้วยหินสีเทา มีผลทำให้ในบริเวณนี้ปราศจากหน้าเนื้อดินลึกจึงไม่ค่อยมีพืชพรรณธรรมชาติ มีป่าไผ่แบบเมดิเตอร์เรเนียนปรากฏอยู่ทั่วไป ในบางแห่งจะพบป่าไผ่ไม่ผลัดใบ (evergreen Oak) ในแถบชายฝั่งแคบ ๆ ในภูมิภาคทางกายภาพของยูโกสลาเวีย นั้น แถบเทือกเขาไดนาริก คาร์สต์ เป็นบริเวณที่มีผลต่อป่าไม้มากที่สุด เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมาก ชะล้างวัตถุ หรือหินแม่ดิน เกิดการพังทลายของดิน และถูกฝนชะล้างดินให้ไหลไปในทิศทางต่าง ๆ ประมาณ $\frac{1}{3}$ ของพื้นที่ประเทศจะเป็นป่าไม้ ผลิตผลจากป่าไม้ได้แก่ซุงและไม้แปรรูปจากยูโกสลาเวีย มีจำนวนมากที่สุดจากประเทศต่าง ๆ ในยุโรป แต่ในระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์ยุโรปนั้น ประเทศโรมาเนีย (ไม่นับรวมสหภาพโซเวียต) มีผลิตผลจากป่าไม้มากที่สุด ผลิตผลไม้ซุงปีหนึ่ง ๆ ผลิตได้ประมาณ 770 ล้านลูกบาศก์เมตร ประมาณ 53% มาจากต้นบีช 11% เป็นไม้ไผ่ และ

เป็นไม้ก่อนจากป่าไม้ไม่ผลัดใบชนิดต่าง ๆ เช่น เฟอร์และสน เป็นต้น ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้บีช และเฟอร์อยู่ในบริเวณเทือกเขารัฐบอสเนียและจูเลียนแอลป์

2.8 ทรัพยากรแร่

ยูโกสลาเวียเป็นประเทศหนึ่งซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรแร่ (ดูรูป 8.4 ประกอบ) แร่ธาตุที่มีปริมาณมากและได้มีการอุตสาหกรรมขุดแร่ ถลุงแร่ และอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้แร่เป็นวัตถุดิบ แร่ธาตุที่มีมากได้แก่ ทองแดง ดีบุก สังกะสี อลูมิเนียม พลวง พรอท ส่วนสินแร่ที่มีสำรองได้แก่ แร่เหล็ก แมงกานีส นิเกิล และโมลิบดีนัม มีเพียงพอที่จะเป็นแร่วัตถุดิบในการอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

แร่เชื้อเพลิงที่มีคุณภาพสูงมีไม่มากนัก สํารวจพบว่ามีถ่านหินสำรองประมาณ 13,000 ล้านตัน ส่วนใหญ่เป็นถ่านหินสีน้ำตาลมีคุณภาพต่ำ 97% เป็นถ่านหินลิกไนท์ และ 3% เป็นถ่านหินโค้ก ในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการขุดค้นพบน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ แร่ยูเรเนียม ได้ค้นพบในรัฐสโลวีเนีย โครเอเชีย เซอร์เบีย และมาเซโดเนีย ซึ่งเป็นแหล่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ของประเทศ

แหล่งแร่ธาตุของประเทศยูโกสลาเวียมีอยู่กระจุกกระจายโดยทั่วไป แต่ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในบอสเนีย สโลวีเนีย เซอร์เบีย และมาเซโดเนีย ทั้ง 4 รัฐนี้ได้ร่วมกันมีแผนพัฒนาอุตสาหกรรมมีสาขาร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับแร่โลหะและแร่อโลหะ รวมทั้งอุตสาหกรรมเคมี

โดยสรุปแหล่งแร่สำคัญที่ปรากฏตามโครงสร้างและธรณีวิทยาของประเทศ แบ่งออกได้ดังนี้

1. The Central Danubian Lowland บริเวณที่ราบต่ำดานูบตอนกลางและเชิงเขาทางใต้ บริเวณนี้จะเป็นหินชั้นอยู่เหนือหินน้ำมันยุคเทอร์เชียรี ก๊าซธรรมชาติและถ่านหินสีน้ำตาล
2. บริเวณเทือกเขาไดนาริก คาร์สท์ ซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุและหินแร่ต่าง ๆ เช่น หินอ่อน หินปูน ดินเหนียวปนปูน (marls) และแร่บ็อกไซต์
3. แหล่งสินแร่สำคัญ แบ่งออกได้ 4 บริเวณด้วยกัน
 - 3.1 ที่ราบสูงเซอร์เบียและเทือกเขามาเซโดเนีย เป็นแหล่งแร่ปนเปกันหลายชนิดรวมทั้งโครไมท์ พลวง แร่เหล็ก และนิเกิล ในเขต Treпча, Zletovo และ Sasa
 - 3.2 เทือกเขาเซอร์เบียตะวันออกเป็นแหล่งสำรองสินแร่ทองแดงในบริเวณ Majdanplk และ Bor
 - 3.3 เทือกเขาบอสเนียซึ่งเป็นแหล่งสินแร่เหล็กกระจายอยู่ทั่วไปในเขต Vares, Ljubija และ Omarska และบ็อกไซต์มีมากที่ Vlasenica, Jajce, Bosanka และ Gradiska

3.4 บริเวณเทือกเขาจูเลียนแอลป์ เป็นแหล่งตะกั่วและสังกะสี มีมากที่ Mežica
แร่ปรอทมีที่ Idrija และแร่ยูเรเนียมมีที่ Zirovski Vrh

2.9 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

2.9.1 ข้อความทั่วไป

ในอดีตกาลการพัฒนาเศรษฐกิจของยูโกสลาเวียก็เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในตะวันออก
เฉียงใต้ของยุโรป ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ยูโกสลาเวียเป็นประเทศหนึ่งซึ่งยังคง
ล้าหลังทางเศรษฐกิจ การเกษตรกรรมมีเพียงการเพาะปลูกพืชเพื่อการยังชีพของมนุษย์และ
อาหารสัตว์ การชุดแร่แบบดั้งเดิม และผลิตผลจากป่าไม้ ความล้าหลังทางการเกษตรมีมาก
ทั้ง ๆ ที่มีเกษตรกรถึง 75% ของพลเมืองในประเทศแต่ผลิตผลเกษตรเพื่อการค้ายังไม่เป็นที่
ปรากฏว่าได้มีการพัฒนา

ความแตกต่างในการพัฒนาเศรษฐกิจก็ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยพื้นที่
ของชานา ระยะระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง การพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละภูมิภาคมีความ
แตกต่างกันไป อำนาจทางการผลิตยังไม่สัมพันธ์กับกำลังแรงงานและทรัพยากรหลักและภูมิศาสตร์
ของประเทศ ทางภาคเหนือและภาคตะวันตกมีลักษณะล้าหลังน้อยที่สุด เพราะเป็นภูมิภาค
ที่หลีกเลี่ยงการทำสงครามและความกดดันจากรัฐศักดินาของพวกเตอร์ก เช่น รัฐสโลวีเนีย
และบางรัฐก็ได้พยายามต่อสู้จนหลุดพ้นและเป็นเอกราชดังเช่นโครเอเชียและโวจโวจิตนา และ
ถึงแม้ว่ารัฐมอนเตเนโกร มาเซโดเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา โกลีโว และภูมิภาคอื่น ๆ จะเคย
อยู่ภายใต้ปกครองของ Austro Hungarian Empire จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่หนึ่งก็ตาม ถึงแม้
การผลิตเป็นไปตามระบบทุนนิยมก็ตาม แต่การพัฒนาการผลิตไม่ได้รวดเร็วเท่าที่ควรจะเป็น

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ยูโกสลาเวียได้รับความเดือดร้อนและมีอุปสรรค
มากมายในการดำรงชีพและการพัฒนาประเทศ สหภาพโซเวียตนั้นไม่เพียงแต่จะช่วยชาวยูโกสลาเวีย
ให้พ้นจากการถูกรุกรานและเป็นประเทศเอกราชแล้ว แต่สหภาพโซเวียตยังช่วยเหลือการ
ฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ และได้ช่วยวางแผนในการพัฒนาประเทศและการเศรษฐกิจ
ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลก ดังเช่นการปฏิรูปที่ดินและการพัฒนาระบบการอุตสาหกรรม
ทั่วประเทศ กิจกรรมธนาคารและการเงิน และการคมนาคมขนส่ง ภายหลังการพัฒนาปรับปรุง
ประเทศได้สิ้นสุดลง ยูโกสลาเวียเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าอย่างอื่นในด้านอุตสาหกรรม
และได้มีนโยบายและโครงการช่วยเหลือและทำการค้ากับประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในภูมิภาคแอฟริกา

ตาราง 8.1 แสดงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ของสาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียและจังหวัดปกครองตนเอง (พ.ศ.2523)

	Serbia				Croa- tia	Slove- nia	Bos- nia and Herze- govina	Mace- donia	Mon- tene- gro	Yugos- lavia as a whole
	Total	Ser- bia proper	Vojvo- dina	Koso- vo						
Area, thousand sq km	88	56	21	11	57	20	51	26	14	256
%	34.5	21.9	8.4	4.2	22.1	7.9	20.0	10.1	5.4	100
Population, millions*	9.3	5.7	2.0	1.6	4.6	1.9	4.1	1.9	0.5	22.3
%	41.5	25.3	9.1	7.1	20.5	8.5	18.4	8.5	2.6	100
Natural growth (per 1,000 inhabitants)	8.0	5.0	2.5	25.1	3.8	6.9	10.6	13.9	11.1	8.0
Social product, %**	38.0	24.0	11.6	2.4	26.3	15.4	12.7	5.5	2.1	100
The same per capita (unita on average throughour Yugoslavia)***	0.9	1.0	1.2	0.3	1.3	2.0	0.6	0.7	0.6	1.0
Share of industry in social product, %***	32.9	33.5	31.5	32.6	33.2	42.6	37.1	34.3	26.8	35.0
Share of agriculture in social product, %***	22.4	18.7	29.9	26.8	14.1	7.4	15.5	22.7	15.2	16.8
Share in gross industrial output, %***	35.4	23.4	9.8	2.2	24.3	20.2	13.0	5.5	1.6	100
Share in gross agricultural output, %***	52.2	24.4	24.3	3.4	22.5	6.7	10.5	6.9	1.2	100
Share in country's exports, %	35.9	25.3	8.3	2.3	23.2	20.6	13.9	4.8	1.6	100
Number of employed in industry per 1,000 able-bodied people**	140	151	156	71	166	298	124	134	101	154
Length of railways (km per 100 sq km of territory)	4.6	3.4	7.8	2.8	4.6	5.0	3.0	2.6	1.3	3.9

* According to the data of the 1981 census.

** 1981 data.

*** 1979 data.

ที่มา : Glenys Kozlov and Jane Sayer, (Translated), *Economic Geography of the Socialist Countries of Europe*, Table 17.

2.9.2 การอุตสาหกรรม (Industry)

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบอุตสาหกรรมทันสมัยได้ทำให้มีการจัดระบบกำลังแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2522 ชาวยูโกสลาเวียได้มีโอกาสใช้กระแสไฟฟ้าต่อหัวเพิ่มขึ้นถึง 35 เท่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2482 และใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหล็กถึง 25 เท่า แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทางอุตสาหกรรมของยูโกสลาเวียโดยทั่วไปก็ยังนับว่าล่าช้ากว่าประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ในยุโรป เช่น ประเทศเยอรมันตะวันออก และเชโกสโลวะเกียและใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านด้านตะวันออกถึง โรมาเนียและฮังการี การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องกล เครื่องยนต์ที่ใช้ในการเกษตร อุปกรณ์ไฟฟ้า ฯลฯ ได้ผลิตมีปริมาณสูงกว่าการผลิตสินค้าผู้บริโภค อุตสาหกรรมเครื่องกลและวิศวกรรมเป็นอุตสาหกรรมที่นำหน้า คือผลิตได้ประมาณ 30% ของผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศ เปรียบเทียบกับการผลิตในปี พ.ศ.2490 ซึ่งมีอุตสาหกรรมเครื่องกลและวิศวกรรมเพียง 9% เท่านั้น

อุตสาหกรรมสำคัญ ๆ แบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. อุตสาหกรรมพลังงาน (Power Industry)

ยูโกสลาเวียได้ขยายวงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับเชื้อเพลิงและพลังงานเพิ่มมากขึ้น ดังเช่น ใน พ.ศ.2524 มีการขุดถ่านหินได้ถึง 53 ล้านตัน น้ำมันปิโตรเลียม 4 ล้านตัน และก๊าซธรรมชาติประมาณ 2,000 ล้านลูกบาศก์เมตร และผลิตกระแสไฟฟ้าได้ถึง 62,000 ล้านกิโลวัตต์ และนับได้ว่ายูโกสลาเวียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรพลังงานที่ผลิตได้มาก และประชาชนได้บริโภคต่อหัวมากที่สุดประเทศหนึ่งในยุโรป นอกจากนี้ยังสามารถแจกจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่อิตาลี และออสเตรีย และส่งน้ำมันเป็นสินค้าออกขายให้แก่โรมาเนียและอัลบาเนีย รวมถึงถ่านหินที่มีคุณภาพดี ในขณะที่เดียวกันยูโกสลาเวียต้องสั่งเข้าพวกเชื้อเพลิง เช่นในปี พ.ศ.2523 ได้สั่งเข้าสินค้าประเภทเชื้อเพลิงและพลังงานประมาณ 40%

ก. แร่เชื้อเพลิงและทรัพยากรพลังงาน มีอยู่กระจุกกระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่ก็จัดว่ามีความสำคัญในการเริ่มต้นพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและวิศวกรรม ในสมัยที่ยูโกสลาเวียใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การผลิตเชื้อเพลิงและไฟฟ้านั้น มีศูนย์กลางอยู่บริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ หลังสงครามโลกนั้นได้มีการวางแผนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศ ปัจจุบันการขุดถ่านหินในเขตเซอร์เบียและบอสเนียมีมากกว่า 80% ของการผลิตในประเทศ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ลิกไนท์ได้ทวีจำนวนมากขึ้น ในปี 2523 มีการขุดแร่ถ่านหินลิกไนท์จากเหมืองบริเวณ Kolubara (ใกล้กรุงเบลเกรด) Kosovo Basin, Kreke และ Velenje ได้ถึง 37 ล้านตัน และประมาณ 10 ล้านตัน เป็นถ่านหินชั้นดี ซึ่งมีศูนย์กลางที่บอสเนียและสโลวีเนีย นอกจากนี้เป็นถ่านหินคุณภาพต่ำประมาณ 400,000 ตัน

ข. น้ำมัน มีการขุดน้ำมันในบริเวณที่ราบต่ำดานูบตอนกลางในโครเอเชีย (ตะวันออกของเมือง Zagreb และ Sisak) และในไวโวดีนา (โดยเฉพาะใน Banat ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำทิสซา) โรงกลั่นน้ำมันตั้งอยู่ตามชายฝั่งแม่น้ำดานูบและซาวา มีเมือง Sisak, Bosanski Brod ซึ่งเป็นแหล่งโรงกลั่นน้ำมันที่สร้างขึ้นใหม่ในเขต Pančevo ใกล้กรุงเบลเกรด และที่ Novi Sad รวมทั้งบริเวณชายฝั่งทะเลที่เมือง Rijeka และ Urin ใกล้ปากอ่าวบาคาร์ โรงกลั่นน้ำมันเหล่านี้สามารถกลั่นน้ำมันได้เพียงพอใช้ภายในประเทศ นอกจากนี้ได้มีการสร้างโรงกลั่นน้ำมันเพิ่มขึ้นที่เมือง Koper บนคาบสมุทรอิสตรา

ยูโกสลาเวียได้ส่งสินค้าเข้าน้ำมันปิโตรเลียมจากสหภาพโซเวียต โดยขนส่งผ่านทางแม่น้ำดานูบและซาวา และน้ำมันจากประเทศอาหรับทั้งหลายจะขนส่งทางทะเลและผ่านเมืองริเจกาและยูริน มีอุปสรรคจากการขนส่งน้ำมันจากต่างประเทศไปยังโรงกลั่นน้ำมันโดยการ

ส่งน้ำมันผ่านท่อขนส่งจากอ่าวน้ำลึกของทะเลอาเดรียติกที่เมือง Omišalj บนเกาะ Krk ทางตะวันตก ไปยังฝั่งตะวันออกที่เมือง Pančevo ท่อขนส่งน้ำมันผ่านเมืองสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ Omišalj-Sisak-Bosanski Brod-Novi Sad-Pančevo มีความยาวประมาณ 600 กิโลเมตร น้ำมันดิบจะส่งผ่านท่อนี้ ประมาณ 34 ล้านตันต่อปี เมืองซีเชกจะมีท่อสาขาส่งไปทางเหนือของยูโกสลาเวียบริเวณพรมแดน ยูโกสลาเวีย-ฮังการี และมีท่อขนส่งต่อเข้าประเทศฮังการี

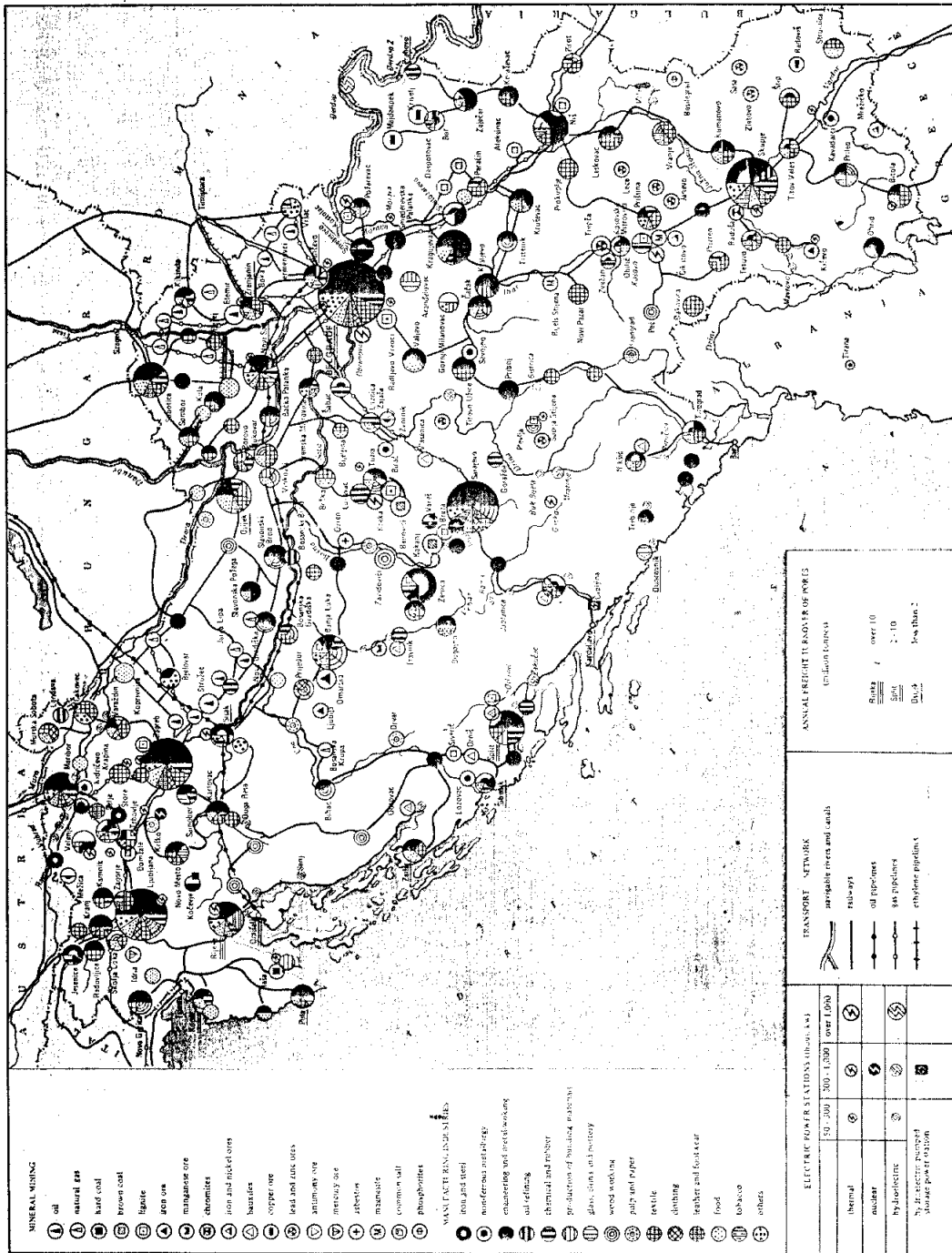
ค. **ก๊าซธรรมชาติ** ได้มีการขุดก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ยูโกสลาเวียซื้อก๊าซธรรมชาติจากสหภาพโซเวียต และได้มีนโยบายที่จะซื้อจากแอฟริกาเหนือ (ในรูปของเหลว) ท่อขนส่งก๊าซธรรมชาติได้สร้างขึ้นจากชายแดนสโลวีเนียไปยังออสเตรีย ไปถึงเมือง Maribor และท่อขนส่งนี้จะผ่านไปถึงอิตาลีที่เมือง Nova Gorica ก๊าซธรรมชาตินี้ขนส่งโดยท่อขนส่งจากสหภาพโซเวียตและท่อขนส่งอื่น ๆ ที่เชื่อมประเทศยูโกสลาเวียและฮังการี

ง. **กระแสไฟฟ้า** การผลิตกระแสไฟฟ้าส่วนใหญ่จากสถานีผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ ประมาณ $\frac{1}{3}$ ของการผลิตกระแสไฟฟ้าทั้งประเทศ บรรดาแม่น้ำสายต่าง ๆ จากแหล่งกำเนิดเทือกเขาแอลป์จะมีการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำและสถานีผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำเป็นส่วนใหญ่ เช่นในบริเวณเทือกเขาไดนาริก คาร์สต์ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดแม่น้ำดรินา และสาขา ซึ่งมีน้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอที่เป็นแหล่งสถานีผลิตกระแสไฟฟ้า (โดยมาตรฐานของยูโกสลาเวีย) ในปี พ.ศ.2515 ยูโกสลาเวียได้สร้างสถานีผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำที่ใหญ่ที่สุดในยุโรป คือสถานี Derdap-I (Portile de Fier-I) โดยการร่วมมือช่วยเหลือจากประเทศโรมาเนีย สร้างสถานีขึ้นบนแม่น้ำดานูบ อยู่ห่างจากเมืองเบลเกรดประมาณ 230 กิโลเมตร สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 11,000 ล้านกิโลวัตต์ต่อชั่วโมง และสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ประมาณ 2 ล้านกิโลวัตต์ ที่เขื่อน Derdap-I ต่อมาได้สร้างสถานีผลิตกระแสไฟฟ้า Derdap-II ที่แม่น้ำดานูบตอนล่าง แต่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้เพียงปีละ 400,000 กิโลวัตต์เท่านั้น

การผลิตกระแสไฟฟ้าโดยเชื้อเพลิงชนิดอื่น เช่น ถ่านหินสีน้ำตาล และถ่านหินลิกไนท์ สถานีผลิตกระแสไฟฟ้าก็จะตั้งอยู่ในบริเวณอุตสาหกรรมสำคัญ โดยทั่วไปยูโกสลาเวียยังคงขาดแคลนกระแสไฟฟ้า เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ในปี 2523 การผลิตกระแสไฟฟ้า 93% ของประเทศ ผลิตในเซอร์เบีย (46%) ผลิตในเซอร์เบียและเฮอรัลโกวีน (19%) โครเอเชีย (15%) และในสโลวีเนีย (13%)

2. อุตสาหกรรมแร่โลหะและโลหะผสม

ในยูโกสลาเวียได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมโลหะผสมเช่นเดียวกับประเทศบัลแกเรีย อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ค่อนข้างมีจำนวนจำกัด ถึงแม้ยูโกสลาเวียจะขยายอุตสาหกรรม

รูป 8.4 : แผนที่แสดงแหล่งเหมืองแร่และแหล่งอุตสาหกรรม
ที่มา : V.T. ZhuKov, ECONOMIC GEOGRAPHY OF THE SOCIALIST COUNTRIES OF EUROPE, 1985, figure 27

เหล็กหลอมและเหล็กกล้ามีปริมาณสูงถึง 3-4 ล้านตันในปี 2525 นี้ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีการนำเข้าสินค้าประเภทนี้ การผลิตอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าส่วนใหญ่ใช้สินแร่เหล็กภายในประเทศ

การทำเหมืองแร่เหล็กและถ่านโค้กมีศูนย์กลางในบอสเนีย ที่เมืองแวร์ส์ ลjubija และโอมาร์สกา อุตสาหกรรมแบตเตอรี่จากถ่านโค้กที่เมืองเซนิกา และลูโคแวค สำหรับอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าที่เมืองซีแซกนั้นใช้ถ่านโค้กเป็นเชื้อเพลิง โดยการสั่งซื้อถ่านหินผ่านเมืองท่าใหม่ที่บาการี

แหล่งผลิตเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเหล็กและโลหะผสมและแร่ต่าง ๆ

- เมืองเซนิกา แหล่งถลุงเหล็กที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ถลุงเหล็กได้ประมาณปีละ 2.6 ล้านตัน
- เมือง Skopje ใช้เตาหลอมไฟฟ้า และเตาถลุงไฟฟ้าผลิตเหล็กเส้น และท่อเหล็ก
- เมืองซีแซก และเมืองเจชินิส ผลิตท่อน้ำเหล็ก และเหล็กเส้น
- ในมาเซโดเนียเป็นแหล่งแร่เหล็ก และในเขตปกครองตนเอง โคโซโว ได้มีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับแร่เหล็กขึ้นที่เมือง Kavadarci ทางภาคใต้ของมาเซโดเนีย เป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับเหล็กที่ใหญ่ที่สุดในยุโรปโดยการใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น

อุตสาหกรรมโลหะผสมและแร่โลหะ มีอยู่โดยทั่วไปตามแหล่งวัตถุดิบ สินแร่ทองแดง ได้มีขุดและถลุงได้ประมาณ 131,000 ตัน ในปี 2525 นับว่ายูโกสลาเวียสามารถผลิตแร่ทองแดงเป็นอันดับสองรองจากโปแลนด์ (ไม่รวมสหภาพโซเวียต) และยังเป็นแหล่งถลุงแร่ตะกั่ว บ็อกไซต์ และพลวง ซึ่งส่วนใหญ่ของแร่เหล่านี้ส่งเป็นสินค้าออก Trepca - Zuečan เป็นศูนย์กลางใหญ่และสำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมตะกั่ว ในปี 2525 แร่ตะกั่วมากกว่า 100,000 ตันได้ถลุงที่นี่

อุตสาหกรรมสังกะสี มีโรงงานแยกแร่สังกะสีด้วยไฟฟ้า ที่ซาแบคทางตะวันตกของกรุงเบลเกรด และมีโรงงานผลิตแผ่นสังกะสีที่เมืองซวีคาน (Zuečan) โรงงานถลุงตะกั่วและสังกะสีมีมากในเมือง Titov Veles เมือง ซาซา และเซลโตโว เป็นแหล่งผลิตงานสังกะสีที่ใหญ่ที่สุดในยูโกสลาเวีย

อุตสาหกรรมอลูมิเนียม ได้มีการขยายงานด้านนี้เพิ่มขึ้น เนื่องด้วยความเกี่ยวข้องของแหล่งแร่บ็อกไซต์ และทรัพยากรพลังงานน้ำแถบแอ่งน้ำครินา ยูนา เนเรทวา และทารา ในบริเวณที่ราบสูงไดนาริก ซึ่งช่วยให้การผลิตอลูมินา (อ็อกไซด์ของอลูมิเนียม) และอลูมิเนียมไนสโลวีเนีย เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสำคัญในทศวรรษ 1970 การเศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาและเจริญเติบโตเป็นที่ยอมรับของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสหภาพโซเวียตและเยอรมันตะวันออก รวมทั้ง

บัลแกเรียด้วย ได้มีการสร้างโรงงานขนาดใหญ่มีการลงทุนมากใน Kidričevo ใกล้เมือง Sibenik นอกจากนี้ได้มีการสร้างโรงงานที่ Mostar, Titograd และ Zvornik ด้วย โรงงานที่โตเกรด และมอสตาร์ผลิตอลูมินา และอลูมิเนียมโดยใช้สินแร่ในท้องถิ่นนั้น โรงงานอุตสาหกรรมใกล้ซิเบนิกผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้อลูมิเนียมและแผ่นอลูมิเนียม แหล่งแร่บ็อกไซต์ได้จากบอสเนียตอนเหนือของซาวอร์นิก แหล่งใหญ่ที่สุดในยุโรปอยู่ที่ Vlasenica โรงงานผลิตอลูมินาขนาดยักษ์ที่ Birac สามารถผลิตได้ปีละ 600,000 ตัน และส่งไปขายยังสหภาพโซเวียตเป็นส่วนใหญ่ เป็นการขาดใช้หนี้ที่รัฐบาลยูโกสลาเวียยืมมาลงทุน และก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการขุดแร่บ็อกไซต์มากกว่า 3 ล้านตันในยูโกสลาเวีย และได้ทำการผลิตอลูมินามากกว่า 1 ล้านตัน และอลูมิเนียมประมาณ 200,000 ตัน การพัฒนาอุตสาหกรรมอลูมิเนียมเป็นผลทำให้มีการพัฒนาก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมอนเตเนโกร และในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ยูโกสลาเวียส่งสินค้าออกทั้งแร่บ็อกไซต์และอลูมินา อลูมิเนียมแผ่น และสินค้าชนิดอื่นที่ผลิตด้วยอลูมิเนียม

3. อุตสาหกรรมเครื่องกลและวิศวกรรม

หลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ได้มีการสร้างงานในด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิศวกรรมซึ่งนำหน้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ โรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับวิศวกรรมไฟฟ้า เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ ผลิตผลทางเครื่องมือเครื่องใช้ในการอุตสาหกรรม จักรยานยนต์ รถยนต์ เครื่องจักรใช้ในการเกษตร รวมทั้งรถแทรกเตอร์ มีการสร้างเรือบรรทุกสินค้าเพื่อการค้าขายระหว่างประเทศ อุตสาหกรรมด้านวิศวกรรมไฟฟ้าได้พัฒนาไปมาก เนื่องจากอัตราความต้องการในอุปกรณ์การไฟฟ้าและการถลุงแร่ผสมและแร่โลหะเพิ่มขึ้น ส่วนอุตสาหกรรมแร่โลหะการเจริญเติบโตถูกจำกัด เพราะการขาดแคลนเหล็กกล้าแผ่นและเหล็กกล้าเส้น อุตสาหกรรมวิศวกรรมและเครื่องจักรกลนี้มีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่เซอร์เบีย โครเอเชีย และสโลวีเนีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองขนาดใหญ่ เช่นกรุงเบลเกรดและซานเมือง เมืองนิส เมืองซาเกรน เมืองมาริบอร์ และเมืองลัจบูลัจานา กรรมการในเมืองเหล่านี้มีฝีมือและทักษะของงานแต่ละประเภท และเมืองศูนย์กลางเหล่านี้ติดต่อกับแหล่งคมนาคมขนส่งภายในประเทศโดยสะดวก การลงทุนจำนวนมากที่เกี่ยวกับการขนส่ง (รถจักรดีเซล การขนส่งโดยทางรถไฟ เครื่องบิน รถยนต์ เรือบรรทุกสินค้า) การเกษตรกรรม การทำเหมืองแร่ และการไฟฟ้าได้เปิดกิจการที่เซอร์เบียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ Crvena Zastava นับเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ของยุโรปที่ทำการผลิตรถยนต์และจักรยานยนต์ และเมือง Kragujevac กลายเป็นเมืองใหญ่ลำดับที่สี่ในยูโกสลาเวีย ซึ่งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม

วิศวกรรมด้วย อุตสาหกรรมการต่อเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่มีที่โครเอเชีย โดยเฉพาะเมือง Rijeka, Split และ Pula และมีอุตสาหกรรมวิศวกรรมไฟฟ้าอีกด้วย สถานีผลิตกระแสไฟฟ้าอยู่ทางตะวันตกของสาธารณรัฐโครเอเชีย ในเมืองซาเกรน และคาร์โลเวค ส่วนในสาธารณรัฐสโลวีเนียมีสถานีผลิตกระแสไฟฟ้าที่เมืองลัจจูบลัจานา และมาริบอร์ สถานีพลังงานเหล่านี้เชื่อมต่อกับโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งสร้างขึ้นในบริเวณเหล่านั้น

สินค้าประเภทวิศวกรรมและเครื่องจักรกลเหล่านี้ส่วนหนึ่งส่งเป็นสินค้าออก โดยเฉพาะเรือขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตรวดเร็ว ดังเช่นในกลางทศวรรษ 1970 มีการต่อเรือในยูโกสลาเวียมีระวางถึง 5 ล้านตัน ในจำนวนนี้เพียง 17% สร้างใช้ในกองทัพเรือ ยูโกสลาเวีย อุตสาหกรรมการต่อเรือมีอิทธิพลให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านอื่น ๆ อีกมากมาย หลายสาขา อย่างไรก็ตามการขยายงานอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าที่ Skopje ได้ช่วยลดการนำเข้าเหล็กกล้าแผ่นในการต่อเรือ

4. อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์

อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ยังไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่มีวัตถุดิบหลายประเภท และมีจำนวนและปริมาณมาก การลงทุนประกอบกิจการส่วนใหญ่ปรากฏในเซอร์เบีย โครเอเชีย และมาเซโดเนีย ในเซอร์เบียนั้นการผลิตเคมีภัณฑ์นั้นจะเกี่ยวโยงกับอุตสาหกรรมแร่โลหะ โดยเฉพาะในการผลิตกรดกำมะถันและปุ๋ยฟอสเฟต ซึ่งผลิตในซาแบค ซูบิตคา โคซอฟสคา-มิทรวิกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตมากในบอร์และปราโฮโว ยูโกสลาเวียซื้อฟอสเฟตจำนวนมากจากประเทศอาหรับ ส่วนใหญ่ซื้อจากประเทศมอร็อกโค และสหภาพโซเวียต และปุ๋ยโปแตชจากสหภาพโซเวียตและเยอรมันตะวันออก การผลิตก๊าซธรรมชาติในบริเวณที่ราบสูงดานูบตอนกลาง ย่อมเป็นส่วนผลักดันให้มีการผลิตปุ๋ยกรดดินประสิว รวมทั้งอุตสาหกรรมเคมีชนิดอื่น ๆ ได้มีการผลิตที่เมืองบันเซโว และคูทินา ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองซาเกรบ ในปี พ.ศ. 2525 โรงงานผลิตปุ๋ยได้เปิดขึ้นใหม่อีกหลายแห่งที่คูทินาและสามารถผลิตปุ๋ยได้ถึง 2 ล้านตันต่อปี คูทินาจึงเป็นศูนย์กลางใหญ่ที่สำคัญในการผลิตปุ๋ย ในสโลวีเนียตอนเหนือได้ขยายการผลิตกรดกำมะถันเพิ่มมากขึ้น

อุตสาหกรรมประเภทวัตถุสังเคราะห์และยางเทียมพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ (โดยใช้วัตถุดิบจากโรงกลั่นน้ำมันที่ซีแซกและบันเซโว) มีการผลิตมากในซาเกรบ สโคปเจ และบันเซโว ในภูมิภาคอุตสาหกรรมริเจกา ศูนย์กลางอุตสาหกรรมเปโตรเคมีได้แก่ เมืองโอมิซาลัจบนเกาะ Krk การผลิตวัตถุเคมีที่ได้จากไม้ และเส้นใยต่าง ๆ ในสาธารณรัฐบอสเนีย การผลิตโซดาและคลอรีน ในเมืองลูคาเวค เมืองเจจซ์ในภูมิภาคทูลง

5. อุตสาหกรรมการทำไม้

ประเทศยูโกสลาเวีย อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ การผลิตไม้ซุงโรงเลื่อยไม้ ได้มีอัตราเพิ่มและพัฒนาในการผลิต แต่การทำไม้แปรรูป ไม้อัดและเยื่อกระดาษ ยังมีปริมาณไม่มากนัก ในบอสเนียมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ $\frac{1}{3}$ ของประเทศ มีการทำเยื่อกระดาษ และโรงงานทำกระดาษ ไม้กระดาษสร้างบ้าน และไม้อัด ที่เมืองแมกลาจ พริเจดอร์ บันจา-ลูกา ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 สาธารณรัฐ บอสเนียได้ร่วมมือกับสโลวีเนียและโครเอเชียตะวันตก กลายเป็นภูมิภาคศูนย์กลางสำคัญในการผลิตไม้ซุง เฟอร์นิเจอร์ กระดาษ และเซลลูโลส การนำเนื้อไม้มาผลิตสิ่งต่างๆ มีมากในมอนเตเนโกรภาคเหนือ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์มีมากในเซอร์เบีย ในการค้าขายระหว่างประเทศมีการส่งออกสิ่งประดิษฐ์จากไม้หลายประเภท แต่มีการส่งสินค้าเข้าเกี่ยวกับเยื่อกระดาษและกระดาษ

6. อุตสาหกรรมเบา

อุตสาหกรรมสิ่งทอมีอยู่โดยทั่วไปและมีการพัฒนาในการผลิต ประมาณ 90% ของผ้าย้อมสีเข้ามาจากสหภาพโซเวียตและอียิปต์ ถึงแม้จะมีการเลี้ยงแกะจำนวนมากในประเทศก็ตาม แต่การผลิตผ้าขนแกะยังอยู่ในระดับต่ำ ขนสัตว์ไม่นุ่มเพราะใช้วัตถุคืบคือขนแกะภายในท้องถิ่น ซึ่งการเลี้ยงแกะนั้นยังคงเป็นแบบดั้งเดิมขาดเทคนิคสมัยใหม่ การผลิตผ้าไหมมี 2 ประเภท คือไหมแท้และไหมเทียม และมีการส่งเส้นใยเทียมด้วย ยูโกสลาเวียได้ขยายการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ด้วย

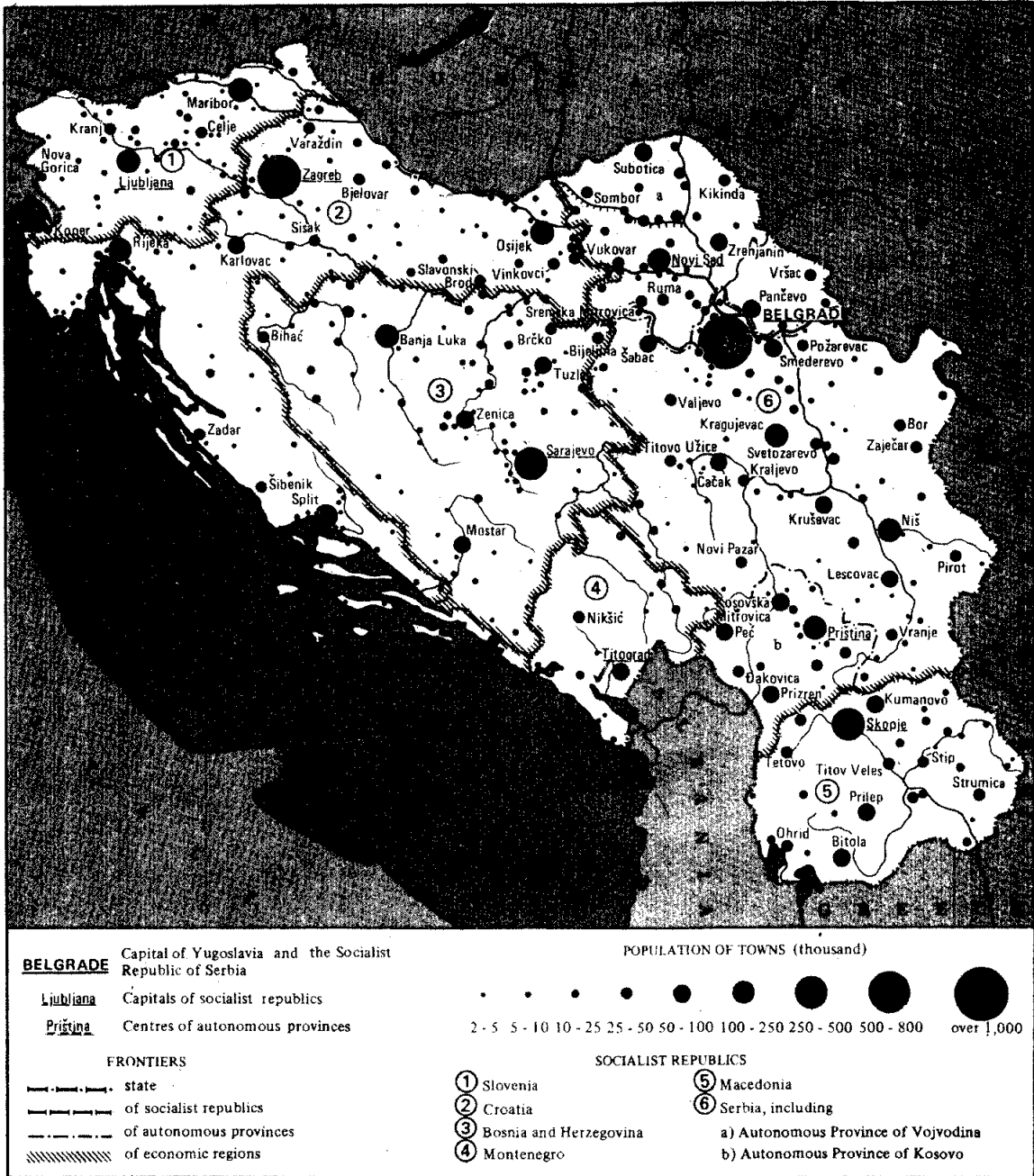
แหล่งอุตสาหกรรมสิ่งทอเริ่มจากภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือในสโลวีเนีย และต่อเนื่องไปยังโครเอเชียด้วย ศูนย์กลางการผลิตสิ่งทอได้แก่เมืองมาริบอร์ ลjubljana ซาเกรบ คาร์โลเวค และบริเวณชานเมืองใกล้เคียง ภูมิภาคนี้มีการผลิตผ้าฝ้ายเป็นส่วนใหญ่

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ได้มีการผลิตผ้าขนสัตว์และผ้าป่าน โดยใช้วัตถุคืบภายในท้องถิ่นซึ่งผลิตกันมากที่เมืองเลสโกเวคและท้องถิ่นใกล้เคียง โดยเฉพาะบริเวณที่ราบแม่น้ำโมราวาตอนใต้ ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเซอร์เบีย มีโรงงานปั่นฝ้ายจำนวนมากในมาเซโดเนีย อุตสาหกรรมสิ่งทอได้มีการขยายตัวขึ้น มีศูนย์กลางสำคัญที่ Novi Sad มีการผลิตผ้าป่าน แพลกซ์ และผ้าไหม

7. อุตสาหกรรมอาหาร

ในการผลิตนั้นพึ่งพาวัตถุดิบ ภายในท้องถิ่นและผลิตตามวัตถุประสงค์ของประชาชน ในยูโกสลาเวียอุตสาหกรรมอาหารไม่ค่อยมีการพัฒนา ซึ่งผิดกับประเทศฮังการี โรมาเนีย และบัลแกเรีย การลงทุนส่วนมากในอุตสาหกรรมการทำแป้งสาลี น้ำตาล เนยและเนื้อกระป๋อง มีโรงงานส่วนใหญ่ทางภาคเหนือคือแถบที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง ซึ่งมีประชากรหนาแน่น และ

TOWNS, ADMINISTRATIVE AND ECONOMIC DIVISION OF YUGOSLAVIA

รูป 8.5 : แผนที่แสดงของเมืองระดับต่าง ๆ เขตการปกครอง และภูมิภาคเศรษฐกิจของยูโกสลาเวีย

ที่มา : Ibid., fig.29

เป็นภูมิภาคการเกษตรกรรมที่สำคัญ ยิ่งกว่านั้นในบริเวณชายฝั่งทะเลอาครีตมีการอุตสาหกรรมปลากระป๋องแช่น้ำมะกอก การเพาะปลูกยาสูบและการผลิตบุหรี่อยู่ในแถบสาธารณรัฐมาเซโดเนีย ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเซอร์เบีย และในเซอร์เบียโกวีนา ส่วนใหญ่ไปยาสูบ องุ่น และผลิตผลจากเนื้อสัตว์ ส่งเป็นสินค้าออกของประเทศ

โดยสรุปในยูโกสลาเวีย แบ่งภูมิภาคอุตสาหกรรมได้ 5 แห่ง แต่ละแห่งมีลักษณะเด่นและแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ในแต่ละภูมิภาคจึงต้องมีการสัมพันธ์กัน และผูกพันกับการค้าต่างประเทศโดยแลกเปลี่ยนผลิตผลต่อกัน ดังนี้

1. ภูมิภาคสโลวีเนียภาคเหนือ (ศูนย์กลางสำคัญคือ เมืองล์จูบล์จานา และมาริบอร์) เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า ไดนาโม เหล็กกล้าที่มีคุณภาพสูง เหล็กกล้าแผ่น อลูมิเนียม และสินค้าที่ผลิตจากอลูมิเนียม รถบรรทุก รถยนต์โดยสาร จักรยานยนต์ ผลิตภัณฑ์วิศวกรรมไฟฟ้า เยื่อกระดาษและกระดาษ ฝ้ายและรองเท้า

2. ภูมิภาคโครเอเชียตอนกลาง (ศูนย์กลางสำคัญคือเมืองซาเกรบ) มีการผลิตท่อน้ำ ผลิตภัณฑ์วิศวกรรมไฟฟ้า เครื่องจักร น้ำมันปิโตรเลียม และเคมีภัณฑ์สิ่งทอ กระดาษ และเฟอร์นิเจอร์

3. ภูมิภาคเบลเกรด อุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ ผลิตภัณฑ์วิศวกรรมไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการขนส่ง และเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร เคมีภัณฑ์ ถ้วยแก้ว เครื่องกระเบื้อง และจักรยานยนต์

4. โวโจดินาและบริเวณรอบๆ รัฐโครเอเชีย (ศูนย์กลางอุตสาหกรรมอยู่ที่เมืองโนวีซาด ซูบติคา และโอสิเจค) เป็นภูมิภาคที่ผลิตอาหารประเภทต่างๆ อุตสาหกรรมเบ้า และอุตสาหกรรมน้ำมัน

5. ภูมิภาคบอสเนียตอนกลาง (ศูนย์กลางอุตสาหกรรมอยู่ที่เมือง เซนิกา ซาราเจโว และเมืองอื่นๆ) เป็นภูมิภาคสำคัญเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหนักของประเทศ และเป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยถ่านหิน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าได้ขยายเพิ่มมากขึ้น เครื่องจักรกลอุตสาหกรรมถ่านหินโค้ก และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการผลิตไม้หลายประเภท เช่นไม้แปรรูป ไม้สลัก เฟอร์นิเจอร์ และอื่นๆ

2.9.3 การเกษตรกรรม

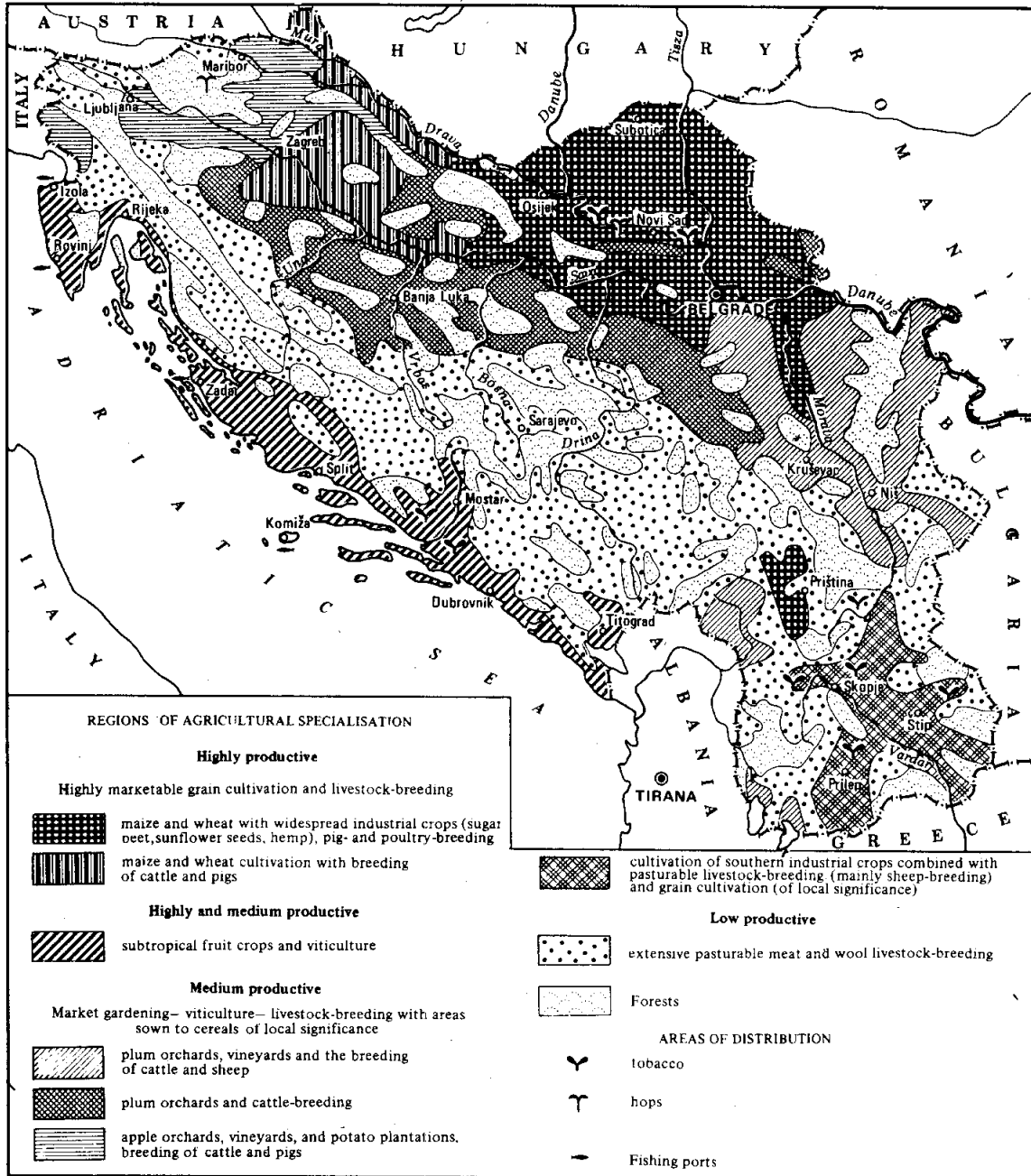
การเกษตรกรรมของประเทศยูโกสลาเวียยังคงล่าช้าในการพัฒนา เครื่องบริโภคและวัตถุดิบจากการเกษตรบางประเภทยังต้องสั่งเข้าเพื่อบริโภค เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและการเจริญเติบโตของชุมชนเมือง

ในยูโกสลาเวียส่วนใหญ่ยังมีการถือครองที่ดินขนาดเล็กและยังขาดการลงทุน ภายหลังทศวรรษ 1950 ได้มีการปฏิรูปที่ดินตามระบบสังคมนิยมและได้มีจำนวนเพิ่มขึ้น การใช้ปุ๋ยเคมีและเครื่องจักรกลในการเกษตรได้ขยายตัวขึ้น การปรับปรุงพื้นดินให้มีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีการเกษตรเป็นผลให้การเกษตรกรรมได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น เปรียบเทียบกับระยะก่อนสงคราม ผลิตผลทางการเกษตรได้เพิ่มขึ้นสองเท่า ถึงแม้ว่าจำนวนเกษตรกรได้มีจำนวนลดลง

การปฏิรูปที่ดินในยูโกสลาเวียได้ขยายไปทั่วประเทศมีผลให้ชาวนาผู้มั่งคั่งต้องถูกลดจำนวนที่ดินในครอบครองลงแต่การร่วมมือในการผลิตของชาวนาในระบบสังคมนิยมยังไม่แผ่ขยายกว้างขวาง โดยเหตุที่พื้นฐานระบบสังคมนิยมคือนารวมหรือนาสาธารณะ (public farms) มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่ออุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งการดำเนินการนั้นซับซ้อนกัน โดยรวมการดำเนินกิจกรรมทางอุตสาหกรรมและการจำหน่ายผลผลิต โดยผ่านองค์การทางการค้า นอกจากนี้รัฐบาลสนับสนุนและเร่งการขยายชุมชนสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์โดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สหกรณ์มีหน้าที่เตรียมหาและสำรองไว้ซึ่งผลผลิตและเป็นตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าด้วย ปรากฏผลว่าสหกรณ์ได้เริ่มขยายงานขึ้นในรูปแบบและหน้าที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและเอกชน ในปีพ.ศ. 2523 รูปแบบกิจกรรมเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมได้ครอบครองพื้นที่ที่ทำการเกษตรประมาณ 17% ของพื้นที่เพาะปลูก แต่ยังคงต้องการอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องจักรนี้ใช้ในการเกษตรเพิ่มขึ้น เพื่อการเพิ่มผลิตผล รวมทั้งผลิตภัณฑ์และผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ ในกิจกรรมด้านเกษตรนี้มีผลผลิตรวมมากกว่า 25% และมีปริมาณเกือบครึ่งหนึ่งของผลผลิตในประเทศ

ระดับและปริมาณงานในกิจกรรมทางเกษตรในยูโกสลาเวียเทียบเท่ากับระดับงานในประเทศโรมาเนีย ส่วนใหญ่อยู่ที่ไวโวจดินา รัฐโครเอเชียภาคเหนือ และรัฐสลอวีเนีย เฉพาะในภูมิภาคไวโวจดินามีผลผลิตเป็นสองเท่าของพืชเพาะปลูกที่สำคัญ ๆ (เช่นพืชที่ให้เมล็ดชนิดต่าง ๆ ประมาณ 45-50 เซนต์เนอร์ต่อหนึ่งเฮกตาร์) ผลิตผลและผลิตภัณฑ์จากสัตว์เลี้ยง มีปริมาณมากกว่า 2-3 เท่าของภาคกลางและภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีดินดีและภูมิอากาศที่เหมาะสมและประกอบด้วยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรมนาสาธารณะ ซึ่งมีเครื่องมือและอุปกรณ์ดีมากกว่านาเอกชน ในไวโวจดินาเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ใช้ในการทำประโยชน์ถึง 20% ของประเทศ ยูโกสลาเวีย และใช้รถแทรกเตอร์ในการทำไร่ทำนาถึง 25% ของประเทศ และใช้ปุ๋ยเคมีถึง 33% โดยสรุปผลิตผลจากการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มีปริมาณเป็นสองเท่าของการผลิตโดยเฉลี่ยทั้งประเทศ

28. YUGOSLAVIA'S AGRICULTURE

รูป 8.6 : ภูมิภาคเกษตรกรรมและแหล่งเพาะปลูกพืชต่างๆ ของประเทศยูโกสลาเวีย
ที่มา : Ibid., fig. 28.

อย่างไรก็ตามการจะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะภูมิภาคที่ราบต่ำคาบสมุทรกลางและแอ่งน้ำในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้นั้นจะต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในปีพ.ศ. 2520 ระบบชลประทานได้ช่วยให้พื้นที่เกษตรได้ถึง 155,000 เฮกตาร์ ส่วนใหญ่ประมาณ 75% ของปริมาณน้ำได้แก่รัฐมาเซโดเนียและบริเวณใกล้เคียง

ภูมิภาคที่เด่นอีกแห่งหนึ่งคือบริเวณเชิงเขาและบริเวณชายขอบซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรม มีพื้นที่ประมาณ 56% ของขนาดประเทศ ประมาณ 28% เป็นพื้นที่ทำการเกษตรและใช้ประโยชน์อื่น ๆ ประมาณ 3% เป็นสวนองุ่นและสวนผลไม้ต่าง ๆ ประมาณ 25% เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์และทุ่งหญ้า บริเวณที่ราบต่ำคาบสมุทรกลางนั้นใช้พื้นที่ในการทำไร่ทำนาและทำสวนประมาณ 60-70% ส่วนใหญ่แถบที่ราบสูงเดนิริคและเทือกเขาจูเลียนแอลป์ มีพื้นที่ไม่เกิน 10-15 เปอร์เซ็นต์ที่ทำกรเพาะปลูก ส่วนในรัฐมอนเตเนโกรทำการเพาะปลูกประมาณ 5% สวนผลไม้และไร่องุ่นทำกันมากแถบเชิงเขาและเนินเขาทั่วประเทศ โดยเฉพาะทางใต้และตะวันตกของที่ราบต่ำคาบสมุทรกลาง และตามชายฝั่งทะเลอาเดรียติก ในบริเวณเทือกเขาอุดมไปด้วยป่าไม้ ทุ่งหญ้าและป่าหญ้า

แหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญแบ่งออกได้เป็น 5 ภูมิภาคตามลักษณะการประกอบการ (ดูแผนที่รูป 8.6)

1. การเพาะปลูกประเภทได้ผลผลิตเป็นเมล็ด และผลิตภัณฑ์จากการเลี้ยงปศุสัตว์ นับว่าแหล่งตลาดใหญ่และสำคัญที่สุดคือบริเวณที่ราบต่ำคาบสมุทรกลาง มีอีกสองบริเวณที่มีการเพาะปลูกที่โดดเด่นคือบริเวณการปลูกข้าวโพดเมซและข้าวสาลีจะปลูกมากในบริเวณอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพืชเกษตร เช่น หัวบีบน้ำตาล ดอกทานตะวัน ต้นปอ การเลี้ยงหมู เป็ด-ไก่ เลี้ยงกันมากทางตะวันออกเฉียงออกของที่ราบต่ำ ส่วนบริเวณตะวันตกของที่ราบต่ำก็มีการปลูกข้าวโพดเมซ ข้าวสาลี การเลี้ยงปศุสัตว์และการเลี้ยงหมู เป็นต้น
2. แหล่งปลูกผลไม้ ผักสด และสวนองุ่น รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์ อยู่ในบริเวณเนินเขาและเชิงเขาทั่วไป
3. ประเภทผลไม้กิ่งเขตร้อน ได้แก่พวกมะกอก มะนาว มะเดื่อ ส้ม รวมทั้งไร่องุ่น ปลูกกันมากในเขตชายฝั่งแคบ ๆ ของชายฝั่งทะเลอาเดรียติก
4. แหล่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทางภาคใต้ผสมกับแหล่งเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงแกะ และการเพาะปลูกพืชท้องถิ่นบางชนิดที่ให้เมล็ด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ใบยาสูบ กิจกรรมเหล่านี้มีอยู่ในบริเวณภาคกลางและตะวันออกเฉียงมาเซโดเนียและบางส่วนของเซอร์เบียโกวีนาและเมโทฮิจา

5. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับเนื้อสัตว์และขนสัตว์ รวมทั้งการทำป่าไม้ในเขตเทือกเขาต่าง ๆ ภายในประเทศ ส่วนใหญ่กิจกรรมเหล่านี้อยู่ในรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา มอนเตเนโกร และเซอร์เบียภาคใต้

2.2.4 การคมนาคมขนส่ง

ประเทศยูโกสลาเวียนับว่าเป็นประเทศที่ยังขาดแคลนถนนหนทางในทุก ๆ รัฐ โครงข่ายถนนได้เริ่มขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเมื่อยูโกสลาเวียยังไม่ได้รวมเป็นประเทศเดียวกัน การขนส่งและโครงข่ายมีปริมาณมากในภาคเหนือของประเทศคือรัฐสโลวีเนีย โครเอเชียโดยเฉพาะในเมืองไวจโวดินา ซึ่งได้เริ่มพัฒนาในปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อประเทศเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของประเทศออสเตรีย-ฮังการี

ก่อนกลางทศวรรษปี 1960 การขนส่งส่วนใหญ่ใช้ทางรถไฟภายหลังจากนั้นการขนส่งประเภทต่าง ๆ ได้ขยายตัวขึ้น เช่นระหว่างปีพ.ศ. 2512-2522 ปริมาตรของสินค้าที่บรรทุกโดยทางรถไฟสูงขึ้นถึง 1.7 เท่า ในขณะที่เดียวกันที่ปริมาณการขนส่งสินค้าโดยทางถนนและแม่น้ำเพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่า โดยเฉพาะเมื่อเร็ว ๆ นี้การขนส่งสินค้าทางถนนมีมากกว่าทางรถไฟ และการขนส่งทางเรื่อนั้นนำหน้าการขนส่งประเภทอื่นในการค้าต่างประเทศ

ในยูโกสลาเวียมีทางรถไฟยาวประมาณ 10,000 กิโลเมตร (ในอัตราพื้นที่ 100 ตารางกิโลเมตรต่อทางรถไฟยาว 4 กิโลเมตร) ศูนย์กลางสถานีรถไฟได้แก่เมือง Jesenice-Ljubljana-Zagreb-Belgrade-Nis-Skopje ซึ่งเป็นสายสำคัญของประเทศซึ่งเชื่อมต่อกับภูมิภาคเศรษฐกิจของประเทศ ตามสถิติปรากฏว่าการบรรทุกสินค้าและผู้โดยสารมีจำนวนและปริมาณมากที่สุด ในเส้นทางนี้ นอกจากนี้เส้นทางรถไฟนี้เชื่อมต่อกับภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศโดยเฉพาะภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน รางรถไฟส่วนใหญ่เป็นรางคู่แต่ก็มีบางตอนที่ใช้รางเดี่ยว สินค้าที่บรรทุกประมาณ 20% คือถ่านหินมากกว่า 20% บรรทุกสินค้าแร่เหล็กและแร่โลหะต่าง ๆ และสินค้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้างและไม้ซุงประมาณ 10% ชุมทางรถไฟที่สำคัญมากได้แก่เมืองเบลเกรดและซาเกรบ แต่ปริมาณการบรรทุกสินค้าและแร่โลหะต่าง ๆ (พ.ศ. 2523) ชุมทางรถไฟที่เซินิกา ชิแซกและสโคปเจ รวมทั้งเมืองทูลลาและเมืองทาร์เลกาซึ่งเป็นศูนย์กลางของเมืองถ่านหินและแร่เกลือมีมากกว่าที่เบลเกรดและซาเกรบ

ส่วนทางหลวงแผ่นดินและถนนสายต่าง ๆ ที่โครงข่ายเช่นเดียวกับทางรถไฟ มีระบบมากสายและถนนดีจำนวนมากสายในรัฐทางเหนือ มีถนนลาดยางอัสปัลท์ในรัฐสโลวีเนียภาคตะวันตกของรัฐโครเอเชีย ไวจโวดินาและรอบ ๆ กรุงเบลเกรดหลังสงครามครั้งสุดท้ายได้มีการสร้างทางหลวงแผ่นดินสายหลักของประเทศผ่านเมือง Ljubljana-Zagreb-Belgrade-Skopje-

Gevgeliza เรียกถนนสาย “The Fraternity and Unity Highway” เนื่องจากเป็นถนนเชื่อมรัฐต่าง ๆ ในประเทศ ในบางส่วนของประเทศเช่นภาคกลางและภาคใต้ของภูมิภาคที่เต็มไปด้วยเทือกเขา ซึ่งไม่มีทางรถไฟ ถนนจึงมีความสำคัญยิ่งในบริเวณดังกล่าว เช่นในรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา และชายฝั่งทะเลอาเดรียติก.

การขนส่งทางน้ำมีความสำคัญยิ่งในประเทศยูโกสลาเวีย เพราะมีการขนส่งผ่านแม่น้ำ ลำคลองโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือของประเทศ (ทางน้ำสำหรับการขนส่งมีระยะทางยาว ประมาณ 1,800 กิโลเมตร) และเชื่อมต่อกับที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง การเดินเรือและการขนส่ง ทำกันมากตามแม่น้ำดานูบและชาว และมีปริมาณน้อยลงในแม่น้ำดราวาและทิสซา เมืองท่า สำคัญของประเทศคือเบลเกรดและบันเซโว ซึ่งเป็นชุมทางของทางน้ำ ของแม่น้ำดานูบและชาว นอกจากนี้ยังมีเมืองท่าโนวีแซตบนแม่น้ำดานูบ เมืองท่าบนแม่น้ำชาวาได้แก่เมืองเซรมสกา- มิโทรวีคา ซึ่งเป็นเมืองท่าที่ให้บริการในการขนส่งสินค้ามีปริมาณสูงเท่ากับเมืองท่าอื่น ๆ ส่วน เมืองท่าบันเซโวและวูโควาร์เป็นเมืองท่าที่ให้บริการสินค้าเข้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะเช่น น้ำมันปิโตรเลียม แม่น้ำดานูบและแม่น้ำสาขาเป็นทางขนส่งทางน้ำโดยเฉพาะสินค้าเกี่ยวกับการก่อสร้างน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากน้ำมัน ถ่านหิน แร่โลหะต่าง ๆ และแร่ฟอสฟอไรท์ กอง เรือบรรทุกสินค้าเหล่านี้มีเพียงแต่ให้บริการภายในประเทศเท่านั้นและยังมีเรือบรรทุกสินค้า ของต่างประเทศที่ใช้บริการจากแม่น้ำดานูบร่วมกับ ยูโกสลาเวียติดต่อธุรกิจการค้ากับสหภาพ โซเวียตและเชโกสโลวาเกียโดยผ่านแม่น้ำดานูบ

การคมนาคมแบบชายฝั่งทะเลอาเดรียติกมีจำกัด แต่การขนส่งผู้โดยสารมีจำนวนมาก เพียงพอ ปริมาณสินค้าต่างประเทศที่ส่งผ่านเมืองท่าที่สำคัญได้แก่น้ำมัน ถ่านหิน สินแร่และ โลหะต่าง ๆ รวมทั้งแร่บ็อกไซต์ ซีเมนต์ และไม้ซุง เมืองท่าที่สำคัญคือ ริเจกา บาการ์ ซึ่งมีปริมาณ สินค้าประมาณ 16-17 ล้านตัน (พ.ศ. 2523) ปริมาตรของสินค้าเข้ามีมากกว่าหลายเท่าต่อสินค้า ขาออก นอกจากนี้ยังมีเมืองท่าที่สำคัญรองลงไปได้แก่ โคเปอร์ คาร์เตสเจโวและสปลิท เมืองท่า ทางใต้สุดคือเมืองบาร์ ซึ่งเป็นเมืองสถานีปลายทางรถไฟสายไบลเกรด-บาร์ด้วย ซึ่งเปิดใช้เมื่อ ปีพ.ศ. 2519 กองเรือบรรทุกสินค้าและเรือพาณิชย์ (พ.ศ. 2523 ปริมาตรสินค้าที่เรือบรรทุกมา ประมาณ 2.5 ล้านตัน) ทำการขนส่งสินค้าตามชายฝั่งทะเลและเป็นสินค้าต่างประเทศบางส่วน

โดยสรุปประเทศยูโกสลาเวียได้ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในฐานะที่เป็นประเทศที่มีการขนส่ง ผ่านระหว่างประเทศซึ่งรวมทั้งสินค้าและผู้โดยสาร ทางรถไฟและทางหลวงแผ่นดินได้เชื่อม ต่อกับประเทศต่าง ๆ ของยุโรปตะวันตกและยุโรปภาคกลาง และเมืองท่าต่าง ๆ ของประเทศใน คาบสมุทรบอลข่านและประเทศในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงกลางและเชื่อมต่อกับประเทศเชโกสโล-

วะเกีย ฮังการีและออสเตรเลีย รวมทั้งเมืองท่าทางเหนือของประเทศยูโกสลาเวีย เช่นเมืองริเจกา บาการ์และโคเปอร์

2.9.5 การค้าระหว่างประเทศ

ในทศวรรษ 1980 การค้าระหว่างประเทศมีสถิติเพิ่มมากขึ้นในยูโกสลาเวีย โดยเฉพาะรัฐสโลวีเนียได้มีการค้าระหว่างประเทศมากกว่ารัฐอื่น ๆ ในประเทศ ส่วนในรัฐมาเซโดเนีย-มอนเตเนโกร บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา และโกโซโว (ดูตาราง 8.1 ประกอบ)

ปัจจุบันยูโกสลาเวียมีอุตสาหกรรมถลุงแร่ และส่งแร่ต่าง ๆ เพิ่มสินค้าออกในลักษณะแร่โลหะและแผ่นโลหะสินค้าเกี่ยวกับวิศวกรรมส่งออกมีประมาณ 20% แต่ในขณะเดียวกันสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าออกมีจำนวนลดลงถึงสามเท่า เมื่อเทียบกับระยะก่อนสงคราม โดยเฉพาะผลผลิตเกี่ยวกับสัตว์มีจำนวนลดลงถึง 10% สินค้าออกที่สำคัญปัจจุบันได้แก่ ไม้ซุง และสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมเบา

ประเทศในยุโรปตะวันตกที่ทำการค้ากับยูโกสลาเวีย ได้แก่ ประเทศเยอรมันตะวันตก อิตาลี ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และในทวีปอเมริกาเหนือคือประเทศสหรัฐอเมริกา สินค้าเข้าส่วนใหญ่เป็นประเภทเครื่องจักรกล และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ส่วนสินค้าออกส่วนใหญ่ได้แก่วัตถุดิบทางการเกษตร แร่โลหะและเครื่องอุปโภคต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของสินค้าจะเป็นพวกสินค้าหรือวัตถุดิบสำเร็จรูป

ความเจริญเติบโตและพัฒนาในด้านการคลังของประเทศ รายได้ของประเทศได้จากค่าระวางบรรทุกสินค้าที่ส่งผ่านประเทศยูโกสลาเวียการท่องเที่ยว และชาวยูโกสลาเวียซึ่งออกไปทำงานนอกประเทศ เป็นต้น

การค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่มประเทศสังคมนิยมด้วยกันได้พัฒนาจากพื้นฐานที่เป็นหลักการมั่นคงและคล้ายคลึงกัน ดังนั้นสินค้าเข้าและสินค้าออกของยูโกสลาเวียส่วนใหญ่จะสมดุลกัน ส่วนความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ได้เติบโตและพัฒนาขึ้นมากตามวัตถุประสงค์ ข้อตกลงที่ได้กระทำเมื่อปีพ.ศ. 2507 ในหลักการของ The Council for Mutual Economic Assistance ประเทศยูโกสลาเวียก็มีข้อผูกมัดที่จะต้องเข้าร่วมมือในการบริหารและการดำเนินการของ CMEA ตามสนธิสัญญา

สหภาพโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลืออย่างมากแก่ประเทศยูโกสลาเวีย เช่นการซ่อมแซมและปรับปรุงโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่สร้างอยู่ก่อนแล้ว และสร้างโรงงานขนาดใหญ่และทันสมัยขึ้นอีกมากมายรวมทั้งสหภาพโซเวียตได้เป็นประเทศคู่สัญญาในทางการค้าที่สำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่สหภาพโซเวียตจะซื้อสินค้าประเภทเครื่องจักรเครื่องยนต์เท่านั้น ยังสั่งซื้อสินค้าประเภท

อุตสาหกรรมเบา และเครื่องอุปโภคประเภทต่าง ๆ เช่นเครื่องหนัง พรม ประมาณ 20% ของ การส่งออกสินค้าเข้า มีการพัฒนาการผลิตสินค้าเครื่องจักรกล เครื่องไฟฟ้าและเคมีภัณฑ์ ความ ก้าวหน้าทางการค้าและการเศรษฐกิจได้ผูกมัดกับประเทศกลุ่มประเทศสังคมนิยมในยุโรป

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในยูโกสลาเวียได้พัฒนาขึ้นมา เนื่องจากมีธรรมชาติเป็น สิ่งที่น่าสนใจ เช่นชายฝั่งทะเลอาเดรียติกที่อบอุ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ศิลปกรรม เช่นที่เมือง Dubronik, Kotor, Split และอื่น ๆ พร้อมด้วยพืชและผลไม้เมดิเตอร์เรเนียน ภูมิประเทศป่าสนท่ามกลางทะเลสาบและเทือกเขาแถบเมือง Bled, Bohinjskoje รวมทั้งถ้ำหิน ปูนและแหล่งพุน้ำแร่ที่มีชื่อเสียง ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมไปชมกันมาก โดยเฉพาะจากประเทศ เยอรมัน ออสเตรียและอิตาลี

นอกจากนี้ยูโกสลาเวียได้ทำการค้าต่างประเทศกับกลุ่มประเทศสังคมนิยมในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ทำการค้ากับประเทศกำลังพัฒนา และได้ช่วยเหลือให้เงินกู้และลงทุนใน การก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมและเครือข่ายประเภทต่าง ๆ กันทั้งอุตสาหกรรมหนัก อุตสาห กรรมเบา รวมทั้งอุตสาหกรรมอันเนื่องจากการเกษตร ถนนและโครงข่าย นอกจากนี้ยังลงทุน และให้การช่วยเหลือในด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีอีกด้วย ในระยะแรกได้ทำการค้ากับประเทศ กำลังพัฒนา ได้แก่ประเทศลิเบีย แซมเบีย เปรู ไนจีเรีย อิรัก ปานามา คูเวต และอินเดีย และได้ทวิการดำเนินกิจการในประเทศลิเบีย อิรักและคูเวต

การที่ยูโกสลาเวียได้ปลดแอกประเทศให้หลุดพ้นจากการอยู่ภายใต้อำนาจของสหภาพ โซเวียตตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีตีโต้ ฉะนั้นยูโกสลาเวียจึงได้พัฒนาประเทศในทุกด้านคือการ เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างกับประเทศกลุ่มสังคมนิยมแห่งยุโรปตะวันออก หลายประการ.

Yugoslav Total Foreign Trade and Trade with Developing Countries, 1972—1977 (in million US\$)

	Total foreign trade	Trade with developing countries	Percentage share of trade with developing countries in total foreign trade	Total exports	Exports to developing countries	Percentage share of exports to developing countries in total exports	Total imports	Imports from developing countries	Percentage share of imports from developing countries in total imports
1972	5,470.0	468.5	8.6	2,237.3	157.4	7.0	3,232.7	311.1	9.6
1973	7,363.7	841.1	11.4	2,852.6	279.0	9.8	4,511.1	562.1	12.5
1974	11,324.4	1,637.3	14.5	3,804.6	430.8	11.3	7,519.8	1,206.5	16.0
1975	11,768.9	1,828.4	15.5	4,072.2	707.9	17.4	7,696.7	1,120.5	14.6
1976	12,244.9	1,910.1	15.6	4,878.1	778.0	15.9	7,366.8	1,132.1	15.4
1977	14,888.9	2,390.5	16.1	5,256.3	1,036.2	19.7	9,632.6	1,354.3	14.1

Source: Foreign Trade Statistics of the SFR of Yugoslavia

ตาราง 8.2 : แสดงยอดรวมการค้าระหว่างประเทศและการค้ากับประเทศที่กำลังพัฒนา ระหว่างพ.ศ. 2515-2520

ที่มา : Mrak and Rihtarsic. (eds.) *Yugoslavia*, p. 78.

Yugoslav Total Foreign Trade and Trade with Developing Countries, 1977—1982 (in million US\$)

	Total foreign trade	Trade with developing countries	Percentage share of trade with developing countries in total foreign trade	Total exports	Exports to developing countries	Percentage share of exports to developing countries in total exports	Total imports	Imports from developing countries	Percentage share of imports from developing countries in total imports
1977	14,888.9	2,390.5	16.1	5,256.3	1,036.2	19.7	9,632.6	1,354.3	14.1
1978	15,650.4	2,421.9	15.5	5,667.7	1,047.8	18.5	9,982.7	1,374.1	13.8
1979	20,813.1	3,024.8	14.5	6,794.0	1,077.5	15.9	14,019.1	1,947.3	13.9
1980	24,041.9	4,071.3	16.9	8,977.5	1,487.8	16.6	15,064.4	2,583.5	17.1
1981	24,745.1	4,429.0	17.9	10,213.4	1,968.6	19.3	14,531.7	2,460.4	16.9
1982*	23,649.5	4,024.8	17.0	10,281.2	2,142.0	20.8	13,368.3	1,882.8	14.1

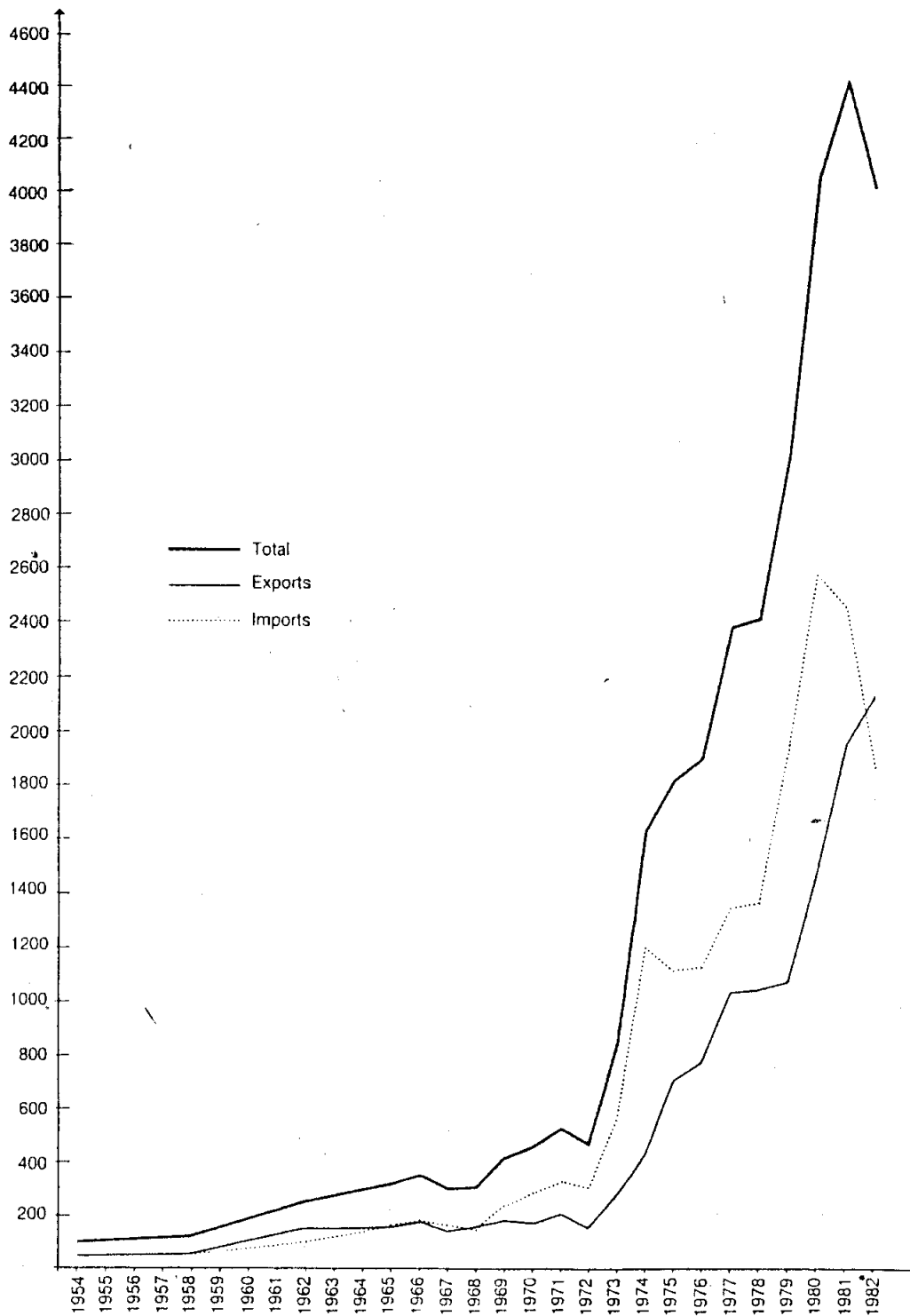
Source: Foreign Trade Statistics of the SFR of Yugoslavia

* preliminary figures

ตาราง 8.3 : แสดงยอดรวมการค้าระหว่างประเทศและการค้ากับประเทศกำลังพัฒนาของยูโกสลาเวีย ระหว่างพ.ศ. 2520-2525

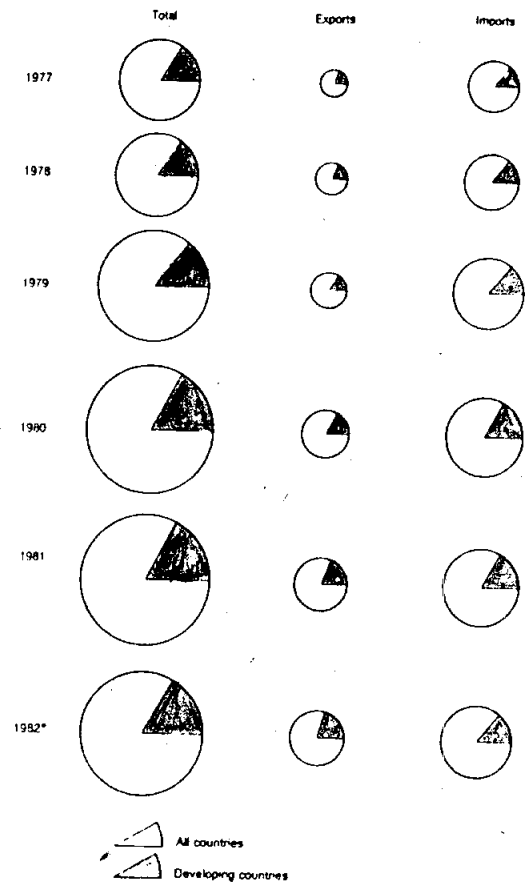
ที่มา : Ibid., Table 3, p. 88.

Graph 1: Yugoslav Trade with Developing Countries, 1954—1982 (in million US\$)

Source: Ibid., p. 74.

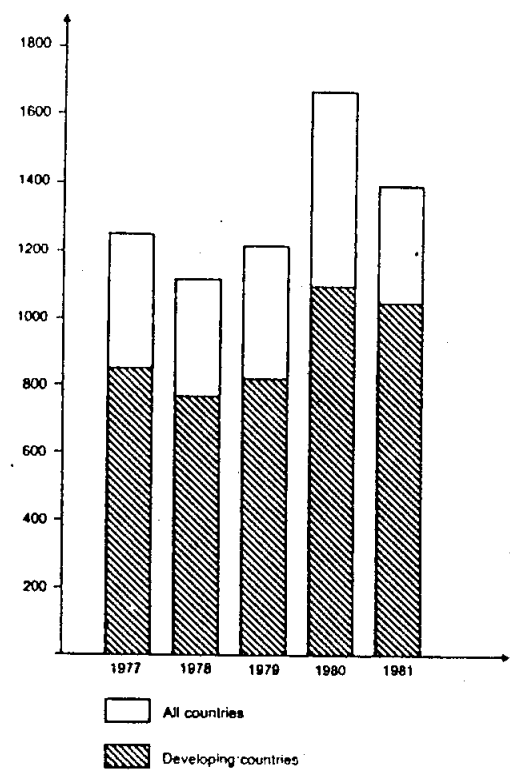
Graph 2: Yugoslav Total Foreign Trade and Trade with Developing Countries, 1977—1982

primary types

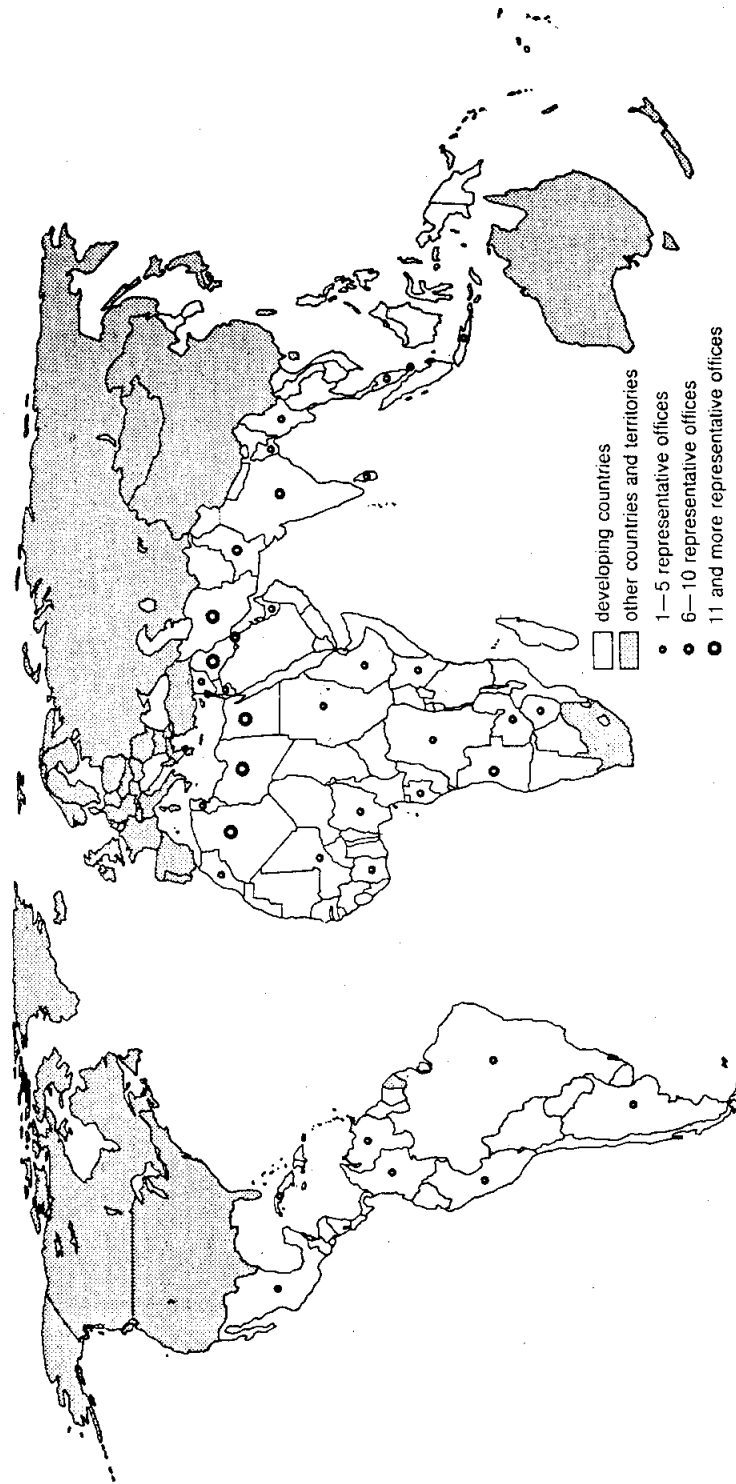
III : Ibid., p. 80.

Graph 3 Value of Yugoslav Construction Works Abroad and Particularly in Developing Countries, 1977—1981 (in million US\$)

III : Ibid., p. 81.

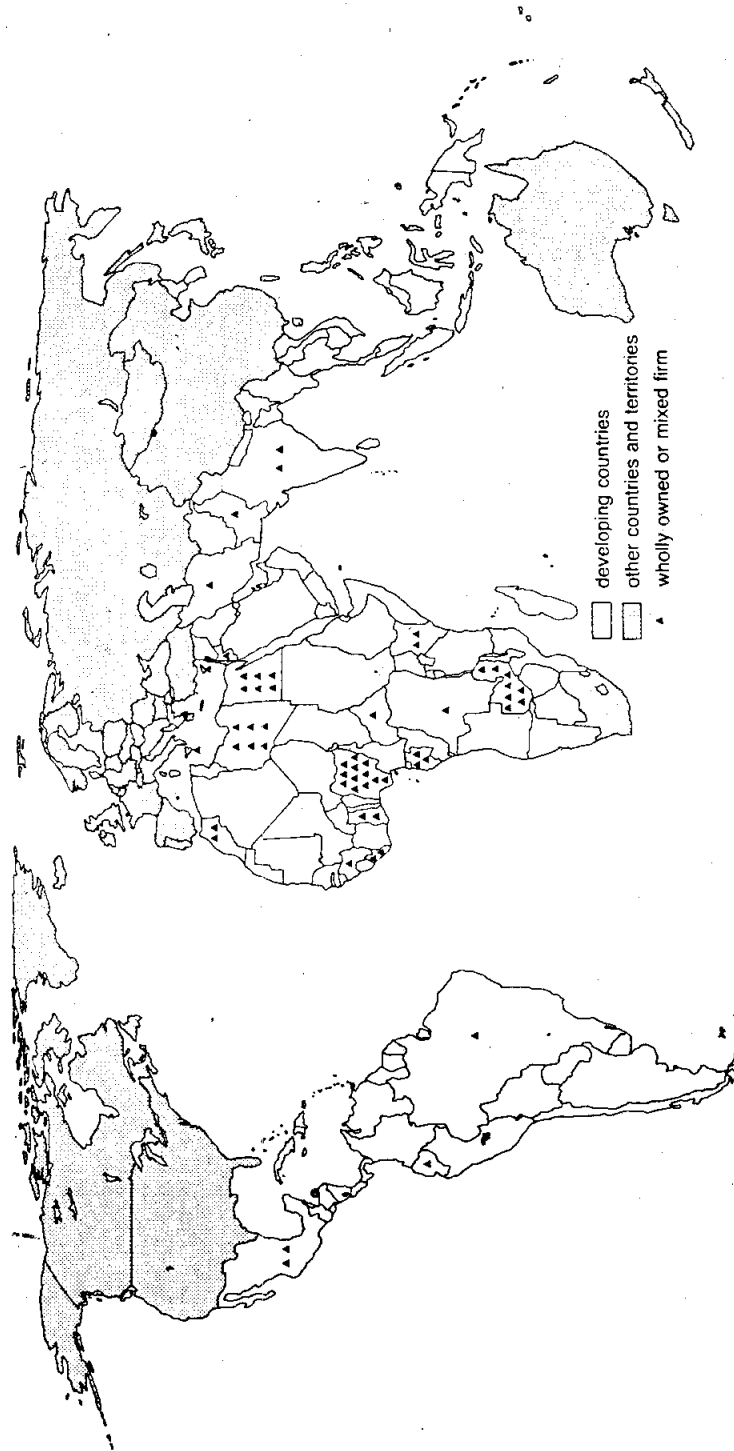
Fig. 8.7 : Representative Offices of Yugoslav Enterprises in Developing Countries

Source: Documentation Office of the Research Centre for Co-operation with Developing Countries (RCDC)

1984 : Ibid., p. 84.

Fig 8.8 : Yugoslav Wholly Owned and Mixed Firms in Developing Countries

Source: Documentation Office of the Research Centre for Co-operation with Developing Countries (RCCDC)

ibid. : *ibid.*, p. 85.

3. สรุป

ประเทศยูโกสลาเวีย ประกอบด้วย 6 สาธารณรัฐ ได้แก่ บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา มีเมืองหลวงชื่อซาราเยโว สาธารณรัฐโครเอเชีย เมืองหลวงชื่อซาเกรบ สาธารณรัฐสโลวีเนีย เมืองหลวงชื่อลjubljana สาธารณรัฐมาเซโดเนีย เมืองหลวงชื่อสโคปเจ สาธารณรัฐมอนเตเนโกร เมืองหลวงชื่อติโตกราด และสาธารณรัฐเซอร์เบีย เมืองหลวงชื่อเบลเกรด ซึ่งเมืองเบลเกรดนี้เป็นเมืองหลวงของประเทศยูโกสลาเวียด้วย ในเซอร์เบียมีเขตปกครองตนเองสองแห่ง คือโวจโวดินา เมืองหลวงคือซบโบทิกา และเขตปกครองตนเองโคโซโว เมืองหลวงคือเมืองพริสตีนา

เนื่องจากประเทศยูโกสลาเวียมีกำเนิดจากการรวมแคว้นต่าง ๆ มารวมเข้าเป็นประเทศเดียว ดังนั้นประชากรของประเทศจึงมีเชื้อชาติต่างเผ่าพันธุ์กันมากมายหลายกลุ่ม แต่ส่วนใหญ่มีเชื้อสายเผ่าสลาฟ

โครงสร้างของยูโกสลาเวียเมื่อพิจารณาตามลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกได้ 5 ภูมิภาค คือบริเวณหุบเขาใหญ่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ที่ราบใหญ่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ที่ราบเชิงเขาแอลป์ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ เขตภูเขาภาคตะวันตกและเขตที่ราบแคบ ๆ ชายฝั่งดัลมาเทีย ประเทศยูโกสลาเวียอาจพิจารณาที่ตั้งของประเทศในด้านภูมิรัฐศาสตร์ กล่าวคือมีพรมแดนของประเทศที่ตั้งประชิดกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นภาคพื้นแผ่นดิน มีแนวเทือกเขาไดนาริกแอลป์เป็นเสมือนกำแพงธรรมชาติและแหล่งทรัพยากรของประเทศ นอกจากนี้ยังมีพรมแดนอีกด้านหนึ่งติดทะเลอาเดรียติก ซึ่งเป็นทางออกไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและมีแม่น้ำดานูบซึ่งจัดว่าเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศ ทำให้ยูโกสลาเวียมีการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด

การเศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาก้าวหน้าซึ่งขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ พลังน้ำ และแร่ธาตุ ดังนั้นแหล่งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมจึงเป็นสัญลักษณ์โดดเด่นของแต่ละภูมิภาคใน 6 สาธารณรัฐเหล่านั้น ซึ่งแต่ละรัฐจะมีเอกลักษณ์ในผลผลิตที่เด่นชัดและแตกต่างกัน รวมทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบให้มีการร่วมมือในการเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคนั้น ๆ ด้วย.

4. คำถามท้ายบท

ตอนที่ 1 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด และเขียนวงกลมล้อมรอบข้อนั้น

1. ประเทศยูโกสลาเวียแบ่งเขตปกครองอย่างไร ?
 - ก. 4 สาธารณรัฐ 2 เขตปกครองตนเอง
 - ข. 5 สาธารณรัฐ 3 เขตปกครองตนเอง
 - ค. 5 สาธารณรัฐ 2 เขตปกครองตนเอง
 - ง. 6 สาธารณรัฐ 1 เขตปกครองตนเอง
2. ภูมิภาคที่มีภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียนคือเขตใด ?
 - ก. ที่ราบต่ำดานูบภาคกลาง
 - ข. ที่ราบชายฝั่งทะเลเอเดรียติก
 - ค. เขตภูเขาภาคตะวันตก
 - ง. ภูมิภาคมาเซโดเนีย
3. ข้อความใดที่ผิด
 - ก. ป่าไม้โอ๊คแบบเมดิเตอร์เรเนียนส่วนใหญ่มีมากในรัฐเซอร์เบีย
 - ข. ยูโกสลาเวียผลิตไม้ซุงและไม่แปรรูปมีปริมาณมากที่สุดรองจากโรมาเนียในกลุ่มประเทศสังคมนิยมยุโรป
 - ค. แม่น้ำที่ยาวที่สุดและมีความสำคัญในการคมนาคมขนส่งคือ แม่น้ำซาวา
 - ง. กระแสไฟฟ้าที่ผลิตจากเขื่อนพลังน้ำมีมากที่สุดในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาและสโลวีเนีย
4. อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล รถแทรกเตอร์และอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าผลิตมากที่สุดที่ใด ?
 - ก. เบลเกรด
 - ข. ซาเกรบ
 - ค. ลjubljana
 - ง. ทั้งสามข้อรวมกัน
5. บริเวณที่มีดินอุดมสมบูรณ์ช่วยเอื้อในการเพาะปลูกมากที่สุดได้แก่ข้อใด ?
 - ก. ภูมิภาคไวจัวดินา
 - ข. เซิงเขาไดนาริกแอลป์
 - ค. ภูมิภาคโคเซโว
 - ง. ที่ราบลุ่มวาร์ดาร์

ตอนที่ 2 จงอธิบายมาพอเข้าใจ

1. จงอธิบายถึงทำเลที่ตั้ง ขนาด พรมแดนระหว่างประเทศคู่ประชิดและภูมิภาคการปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียมาพอเข้าใจ
2. จงอธิบายถึงลักษณะภูมิอากาศประจำถิ่นของภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศยูโกสลาเวียมาพอเข้าใจ
3. การปฏิรูปที่ดินและกิจกรรมทางการเกษตรในระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมยูโกสลาเวียมีการดำเนินตามขั้นตอนอย่างไร ?

4. เพราะเหตุใดประธานาธิบดีโด้แห่งยูโกสลาเวียจึงเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมโซเวียตมาเป็นระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบให้ตลาดเป็นผู้กำหนดราคา (Market Socialism)

5. ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนับว่าประเทศยูโกสลาเวียเป็นประเทศที่ก้าวหน้าในกิจกรรมเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม ท่านมีความคิดเห็นประการใด? จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายให้เห็นจริง

6. ในด้านการค้าระหว่างประเทศ นับว่ายูโกสลาเวียมีความก้าวหน้าและพัฒนาระบบการค้าที่ดียิ่งมากกว่าประเทศกลุ่มสังคมนิยมในยุโรป ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร? จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายให้เห็นจริง